

3.	PLAN PROSTORNOG UREĐENJA.....	1
3.1.	PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU GRADA U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE.....	1
3.1.1.	Plansko razdoblje.....	1
3.1.2.	Razvoj i urbanizacija.....	1
3.1.3.	Sustav naselja i razmještaj funkcija po naseljima.....	2
3.2	UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUČJA, OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA.....	2
3.2.1.	Utvrdjivanje građevnih područja.....	2
3.2.2.	Osnovna namjena i korištenje površina.....	3
3.2.2.1	Građevna područja naselja.....	5
3.2.2.2	Građevna područja za gospodarsku izgradnju.....	5
3.2.2.3	Građevna područja za povremeno stanovanje i ugostiteljsko turističko namjenu.....	5
3.2.2.4	Građevna područja za groblja s mrtvačnicom.....	5
3.2.2.5	Građevna područja za sportsko-rekreacijsku namjenu.....	5
3.2.2.6	Šumske površine (privatne i državne gospodarske šume).....	5
3.2.2.7	Poljodjelske površine.....	6
3.3.	PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI.....	7
3.3.1.	Gospodarske djelatnosti.....	7
3.3.2.	Turizam.....	8
3.3.3.	Lovstvo.....	8
3.3.4.	Društvene djelatnosti.....	8
3.4.	UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA.....	9
3.4.1.	Zaštita prirodnog naslijeđa.....	11
3.4.1.1.	Prijedlog za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa.....	11
3.4.1.2.	Zaštita prirodnog i krajobraznog naslijeđa prostornim planom.....	11
3.4.2.	Zaštita kulturnih dobara.....	12
3.4.2.1.	Zaštita kulturno povijesnih vrijednosti - identifikacija te popis kulturnih dobara.....	13
3.4.2.2.	Vrednovanje kulturno povijesnih vrijednosti: povijesna naselja i građevine.....	15
3.4.2.3.	Uvjeti zaštite povijesnih naselja (ili njihovih dijelova).....	19
3.4.2.4.	Režimi zaštite unutar zona zaštite naselja.....	22
3.4.2.5.	Mjere zaštite povijesnih građevina i sklopova izvan naselja.....	23
3.4.2.6.	Mjere zaštite arheoloških lokaliteta.....	23
3.4.2.7.	Mjere zaštite spomen područja (groblja).....	23
3.4.2.8.	Mjere zaštite kulturnog krajolika.....	23
3.4.2.9.	Smjernice za daljnja istraživanja i obradu.....	23
3.5.	RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA.....	24
3.5.1.	Promet i telekomunikacije.....	24
3.5.1.1.	Cestovni promet.....	24
3.5.1.2.	Pošta i telekomunikacije.....	24
3.5.2.	Energetski sustav.....	25
3.5.2.1.	Elektroenergetski sustav.....	25
3.5.2.2.	Plinovod i građevine za transport nafte i naftnih derivata.....	26
3.5.3.	Vodnogospodarski sustav.....	26
3.5.3.1.	Vodoopskrba.....	26
3.5.3.2.	Opskrba vodom prirodnih i umjetnih ribnjaka.....	27
3.5.3.3.	Zaštita voda.....	27
3.5.3.4.	Odvodnja otpadnih voda.....	28
3.5.3.5.	Zaštita od štetnog djelovanja voda.....	29
3.6	POSTUPANJE S OTPADOM.....	30
3.7.	SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ.....	30
3.7.1.	Mjere zaštite tla.....	31
3.7.2.	Mjere zaštite voda.....	32
3.7.3.	Mjere zaštite zraka i zaštite od buke.....	32
3.7.4.	Mjere zaštite flore i faune.....	32
3.7.5.	Mjere zaštite krajobraza.....	32

Korisnici trasa infrastrukture trebaju koristiti zajedničke koridore uz pažljivo trasiranje vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima krajobraza i racionalnom korištenju tla. Zaštita okoliša obuhvaća razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode, koje se mogu pojaviti u gospodarskoj zoni, ali i na drugim mjestima prethodno pročitati na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju. Potrebno je za sve nove gospodarske sadržaje (industriju, servise, mini farme i sl.) izraditi projektnu dokumentaciju i izgraditi sustave odvodnje prije ili najkasnije do puštanja u rad proizvodnih kapaciteta.

3.7.2. Mjere zaštite voda

Mjere zaštite voda provode se utvrđivanjem izvora onečišćavanja voda, ocjenom postojećeg stanja te poduzimanjem provedbenih mjera zaštite u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Uvjeti zaštite voda od zagađenja propisani su Državnim planom: zaštita očuvanje ekoloških vrijednosti prostora, zaštita površinskih i podzemnih voda od onečišćenja i unapređenje životnih uvjeta korištenjem voda. Vodni resursi određeni su planom namjene površina. Vodonosnici koji se koriste za vodoopskrbu su strateški interes od važnosti za Državu i Županiju. Površinske vode su temeljni činitelj ekološke cjelovitosti prostora.

Donošenjem Državnog plana zaštite voda i temeljom njega Županijskog plana zaštite voda odrediti će se karakteristike područja različitih stupnjeva "osjetljivosti" na ispuštanje korištenih voda. Do donošenja ovih planova određuju se "vrlo osjetljiva" i "osjetljiva" područja u koja se ne smiju upuštati iskorištene vode: područja sanitarne zaštite postojećih i potencijalnih crpilišta, prirodni rezervati, ribnjaci i vodene površine za šport i rekreaciju. Na temelju odredbi i postavki Županijskog plana zaštite voda potrebno je u Gradu:

- proglasiti mjere sanitarne zaštite postojećih i planiranih vodocrpilišta,
- odrediti uvjete izgradnje sustava odvodnje i izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda,
- obvezati postojeće gospodarske subjekte (industriju, farme i sl.) da moraju izgraditi vlastite sustave za pročišćavanje otpadnih voda sukladno uvjetima zaštite okoliša i karakteristikama recipijenata,
- propisati obvezan stupanj prečišćavanja, te osobito uvjetovati novu gradnju gospodarskih građevina s istovremenom gradnjom odgovarajućih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

3.7.3. Mjere zaštite zraka i zaštite od buke

Polazište provedbe mjera zaštite zraka je uspostava mreže za praćenje kakvoće zraka, koja obuhvaća gospodarske predjele i područja posebne namjene radi utvrđivanja izvora te stupnja onečišćenja zraka na okoliš. Na području Grada za sada ne postoje značajniji izvori zagađenja zraka, a ukoliko se novi izvori pojave bit će potrebno uspostaviti sukladno *Zakonu* voditi katastar emisija u okoliš, utvrditi stvarni stupanj zagađenja te provoditi stalno motrenje. Ova se obveza osobito odnosi na planirane lokacije odlagališta otpada.

3.7.4. Mjere zaštite flore i faune

Zaštitu staništa u gospodarski korištenim prostorima određuju uvjeti zaštite prirode a provode ih nadležne službe za poljodjelstvo, šumarstvo, vodoprivredu, zaštitu okoliša i drugi. Biološka raznolikost izložena je stalnim promjenama kojih je posljedica izumiranje biljnih i životinjskih vrsta. Zato je važno u sve oblike korištenja prostora ugrađivati mjere očuvanja biološke raznolikosti. Očuvanje biološke raznolikosti temelji se na zaštiti okoliša te osobito na očuvanju zaštićenih dijelova prirode. Zakonom o zaštiti prirode zaštićene su pojedine biljne i životinjske vrste - rijetke vrste u Hrvatskoj i vrste za očuvanje na što nas obvezuju međunarodni sporazumi.

3.7.5. Mjere zaštite krajobraza

U problem zaštite čovjekove okoline ulazi i problematika zaštite ruralnog krajobraza. Proces i oblici degradacije krajobraza su: uništavanje i degradacija vegetacijskog pokrivača, zapuštanje antropogenog krajobraza te degradiranje krajobraza eksploatacijom, deponijima, deponijima građevinskog materijala. Problem se očituje u više razina: kao vizualno-estetski - siromašenje autohtonog tradicijskog izgleda; kao ekološko-ekonomski - dovoljno neangažiranje prirodnih i stvorenih resursa društva i kao kulturološka - postupno gubljenje materijalne kulture jednog društva. Predlaže se tradicionalni ruralni pejzaž čuvati kao posebnu kulturološka, estetsku, ekološku i ekonomsku vrijednost te naročito njegove posebnosti i prostorni obuhvat.

korištenja prostora s ciljem zaštite prostora od prekomjernog izgrađivanja i neracionalnog građenja, gradnju infrastrukturnih sustava i sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, zbrinjavanje otpada i građenje odlagališta otpada, zaštitu zraka, zaštitu tla i drugog. Treba uspostaviti sustav podataka o prostoru kao podlogu za pravovremeno i objektivno izvješćivanje o stanju u prostoru te za donošenje odluka o programima njegovog uređenja. Ugroženi dijelovi okoliša su osobito slijedeće kategorije i područja:

- okoliš i neposredan prostor gospodarskih područja;
- kvalitetna poljoprivredna tla;
- kulturno-povijesni spomenici;
- građevine pučkog graditeljstva, svojstvena tipologija i matrica naselja;
- prostori postojećih i neuređenih odlagališta otpada;
- krajolici, prirodni, kultivirani i kulturni.

Smjernice za njegovu zaštitu obuhvaćaju razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode, koje se mogu pojaviti u gospodarskom području, ali i na drugim mjestima prethodno pročititi na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju. Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene planovima zaštite okoliša za svakog pojedinog zagađivača. Potrebno je pravodobno djelovati na suzbijanju takvih zagađenja. Rješenje odvodnje otpadnih voda temelji se na uređaju za pročišćavanje, koji treba ispuštati otpadne vode II razine. Potrebno je izraditi program zaštite okoliša koji sadrži:

1. stanje onečišćenja okoliša s evidentiranjem izvora zagađenja okoliša,
2. izraditi prostorni prikaz zagađivača i utvrditi karakteristike emisija,
3. odrediti mjere za sprječavanje nastajanja onečišćenja,
4. odrediti subjekte koji će provoditi zaštitu,
5. odrediti smjernice za očuvanje i zaštitu,
6. odrediti provedbu interventnih mjera i posebno hitno izraditi projekt zbrinjavanja otpada.

Planom su, zbog zaštite i unaprjeđenja okoliša, utvrđena osobito vrijedna područja prirode, koja se stavljaju pod poseban režim zaštite. Zaštita prostora obrađena je u ovom tekstu Plana i prikazana je na grafičkim listovima označenim brojem "3". Oni obrađuju, vrednuju i kategoriziraju elemente prirodnih i kulturnih vrijednosti područja Grada. Osobito je nužno provesti odgovarajuću zaštitu prostora uz trasu autoceste od mogućih havarija i izlivanja opasnih tvari u podzemlje. Smjernice za zaštitu i revitalizaciju graditeljskog naslijeđa dane su u Odredbama za provođenje, a na grafičkim listovima br. 4: "*Građevna područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje*" prostorno su određeni predjeli (zone) zaštite.

3.7.1. Mjere zaštite tla

Zaštita tla od onečišćenja provodi se u funkciji zaštite: poljodjelskog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane te zaštita zdravlja ljudi, faune i flore. Prostornim planom utvrđene su racionalni uvjeti korištenja poljodjelskog zemljište prvenstveno ograničavanjem prenamjene kvalitetnog zemljišta u nepoljodjelske svrhe te ograničavanjem širenja građevinskih područja. Potrebno je izvršiti inventarizaciju stanja oštećenosti tla, razraditi sustav trajnog motrenja tala te uspostaviti odgovarajući informacijski sustav. Čuvanje tla temelji se na sustavu trajnog motrenja kojim će se prikupiti detaljne informacije procesima oštećenja i onečišćenja tala prirodnim i antropogenim utjecajima na tlo. U smislu zaštite, tla imaju slijedeće funkcije: prirodne funkcije kao što su: tla su životna osnova i životni prostor za ljude, biljke i životinje i organizme u tlu; sastavni su dio prirodnog potencijala, osobito sa svojim kružnim tokovima vode i hranjivih tvari; razgradnja, filtriranje, rezerva i pretvorba tvari; funkcija arhiva prirodne i kulturne povijesti; gospodarske funkcije: ležišta sirovina, površina za naseljavanje i rekreaciju, za biljnu proizvodnju, za ostale načine gospodarskog i javnog korištenja, promet, opskrbu i odvodnju. Kod utjecaja na tlo potrebno je u najvećoj mjeri izbjegavati oštećenje njegovih prirodnih funkcija, te njegovih funkcija arhiviranja prirodne i kulturne povijesti. Naglašava se potreba trajne sanacije područja eksploatacije mineralnih sirovina u tijeku i po dovršenju eksploatacije. Kontrolirati treba privođenje namjeni eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, miniranih i zapuštenih poljodjelskih površina. Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene planovima zaštite okoliša za svakog pojedinog zagađivača. Potrebno je pravodobno djelovati na suzbijanju takvih zagađenja. Rješenje odvodnje otpadnih voda temelji se na uređaju za pročišćavanje, koji treba ispuštati otpadne vode II razine.

3.6 POSTUPANJE S OTPADOM

Zbrinjavanje komunalnog otpada ustrojava se na županijskoj, gradskoj i općinskoj razini uz obveznu primjenu preventivskih i sanacijskih mjera. Nekontroliranim odlaganjem komunalnog i opasnog otpada ugrožava se stanje podzemnih voda što može imati nepovoljne posljedice na zdravlje ljudi. Odlaganjem rješavanja i sanacije postojećih smetlišta i odlaganjem donošenja odluke o izgradnji nadziranih odlagališta otpada problem se umnogostručuje i postaje teže rješiv. Postojeće uređeno smetlište u južnom području Grada treba i nadalje održavati i nadzirati u smislu pravilnog korištenja.

Prostornim planom Županije predviđa se uređenje odlagališta komunalnog otpada u Općini Stari Jankovci i time stvaranja potencijalne lokacije županijskog odlagališta otpada. Odabran je prostor i izvršena su prethodna ispitivanja lokacije odlagališta otpada. Odlagalište se nalazi na izdvojenom dobro pristupačnom mjestu na kojem su tla niske kvalitete i nisu povoljna za poljodjelstvo. Realizaciju zbrinjavanja otpada treba provesti etapno uspostavljanjem sustava odabranog broja većih kontroliranih deponija otpada, zatvaranjem i sanacijom svih ostalih deponija, realizacijom sustava deponiranja koji uključuje i izgradnju građevine za obradu i skladištenje otpada. Temeljem *Zakona o otpadu* (NN 178/04.) Grad Županja za svoje područje treba izraditi *Plan gospodarenja otpadom sa pratećim mjerama*, koji treba sadržavati:

- program zbrinjavanja otpada koji će utvrditi način prikupljanja i lokacije za privremena odlagališta otpada te zatim predložiti dinamiku realizacije rješenja zbrinjavanje komunalnog otpada,
- postupke za provedbu programa zbrinjavanja otpada uspostavljanjem mreže prikupljališta, skladišta te trajnog odlagališta otpada,
- način uključivanja svih proizvođača otpada na području Grada u jedinstven sustav zbrinjavanja otpada, pozvati proizvođače otpada u širem okruženju da se koriste Gradskim odlagalištem i time racionalizirati troškove građenja i održavanja odlagališta.

Za tekući otpad predviđa se izgradnja kanalizacijske mreže s uređajima za prečišćivanje otpadnih voda, a po njihovoj izgradnji vrijediti će slijedeće obveze:

- kad se na dijelu građevinskog područja izgradi javna kanalizacijska mreža i ako postoje za to tehnički uvjeti, postojeće stambene i ostale građevine se moraju priključiti na nju;
- ako na dijelu građevinskog područja na kojem će se graditi građevina postoji javna kanalizacijska mreža, stambene i druge građevine moraju se priključiti na nju;
- tamo gdje se neće biti moguće priključiti na kanalizacijski sustav ili do njegove izgradnje, otpadne vode iz domaćinstva moraju se prije ispuštanja u okoliš autopurificirati u zatvorenim i višedijelnim nepropusnim septičkim jamama, a kruta tvar organizirano odvoziti na uređenu deponiju;
- otpadne vode iz gospodarskih zgrada u domaćinstvu s izvorom zagađenja i gospodarskih postrojenja moraju se (i prije izgradnje kanalizacijskih sustava s prečišćavanjem) prije upuštanja u recipijent pročititi do stupnja na kojem se nalazi recipijent odnosno do stupnja i na način predviđen posebnom odlukom Hrvatskih voda.

Po otvaranju *Regionalnog odlagališta*, odlagalište otpada „stara Ciglana“ u Županji će se zatvoriti, a na istoj lokaciji će se organizirati pretovarna stanica, reciklažno dvorište te odlagalište II kategorije, a sve prema projektu *Plan zatvaranja gradskog odlagališta otpada - Županja* koji je izrađen 2004 u IPZ "Uniprojekt MCF" iz Zagreba. Nadležno Ministarstvo je izdalo pozitivno rješenje o prihvatljivosti zahvata na *Studiju ciljanog sadržaja o utjecaju na okoliš "Gradskog odlagališta u Županji" (izrađenoj u kolovozu 2005) - Sanacija gradskog odlagališta komunalnog otpada Grada Županja* 21. 07.2006, (klasa UP/1351-03/06-02/0125, urbroj: 531-08-03-1-LP/DR-06-13).

3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ

Zaštita okoliša postiže se: predviđanjem, praćenjem, sprečavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, zaštitom i uređenjem izuzetno vrijednih dijelova okoliša, sprečavanjem rizika i opasnosti po okoliš, poticanjem korištenja obnovljivih izvora i energije, poticanjem upotrebe proizvoda i korištenja proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš, ujednačenim odnosom zaštite okoliša i gospodarskog razvoja, sprečavanjem zahvata koji ugrožavaju okoliš, sanacijom oštećenih dijelova okoliša, razvijanjem svijesti o potrebi zaštite okoliša u odgojnom i obrazovnom procesu i promicanjem zaštite okoliša, donošenjem pravnih propisa o zaštiti okoliša, obavještanjem javnosti o stanju u okolišu i njenim sudjelovanjem u zaštiti okoliša, povezivanjem sustava i institucija zaštite okoliša. Zaštite okoliša temelji se na učinkovitom očuvanju prostora i teži višoj razini kakvoće života. Na području Grada mjere zaštite okoliša treba provoditi: trajnim očuvanjem izvornosti, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanjem ekološke stabilnosti, očuvanjem kakvoće žive i nežive prirode i racionalnim korištenjem prirode i njenih dobara, očuvanjem i obnavljanjem kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza te unapređenjem stanja okoliša i osiguravanjem boljih uvjeta života. Posebno se to odnosi na planiranje namjene i određivanje uvjeta

Preljevni objekt predviđen je na središnjem dijelu sliva uz crpnu stanicu gdje je zastupljen mješoviti sustav odvodnje. Njime će se provoditi u pravilu odvodnja samo dijela oborinskih voda izloženih zagađenju sa slivnih površina cestovnih prometnica. Nakon punjenja kanalizacijske mreže i predviđenih cijevnih retencija aktivirala bi se preljevna građevina preko koje bi se odvodio "višak" oborinskih voda. Otpadne vode i dio najzagađenijih oborinskih voda, tlačile bi se crpnim stanicama prema uređaju za pročišćavanje otpadnih voda naselja. Za središnje dijelove naselja predviđena je izgradnja mješovitog sustava s rasterećivanjem, kojim se uz otpadne, odvode i oborinske vode, a za rubne dijelove naselja gdje je većim dijelom osigurana odvodnja oborinskih voda cestovnim jarcima neposredno u vodotok predviđena je izgradnja polurazdjelnog sustava odvodnje, kojim se odvode kućansko-potrošne vode od stanovništva, industrijski efluenti i tzv. "tuđe" vode, te najzagađeniji prvi dotoci oborinskih voda, minimalnih profila Ø 30 cm. Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda uskladit će se sa izgrađenošću kanalizacijskog sustava. U prijelaznom periodu i dalje koristit će se već zastupljene septičke jame sa prihvatom samo preljevnih - pročišćenih otpadnih voda na projektiranu kanalizacijsku mrežu. Nakon izgradnje većeg dijela kanalizacijskog sustava i uređaja za pročišćavanje pristupiti će se izdvajanju septičkih jama;

Kanalizacija će biti projektirana kao polurazdjelna, odnosno mješoviti sustav odvodnje za prihvata otpadnih i oborinskih voda od odgovarajućeg vodonepropusnog cijevnog materijala s pripadnim brtvama. Trasa kojom će se polagati novi projektirani kanal u pravilu je javna površina - cestovni jarak, pješačka komunikacija ili prometnica, uvažavajući pri tome ostale postojeće i projektirane podzemne infrastrukturne instalacije za koje će se osnovom ovog idejnog rješenja ishoditi mišljenja, posebni uvjeti odnosno suglasnosti. Za ostale dionice koje idu izvan javnih površina potrebno je utvrditi vlasništvo i ishoditi suglasnost za gradnju kanalizacije. Polagati će se na dubinama koje osiguravaju gravitacijsku odvodnju, a koje određuju lokalne prilike vodeći pri tome računa o ekonomičnim dubinama polaganja, dopuštenim minimalnim brzinama otjecanja u kanalima, razmacima kontrolnih okana i drugim relevantnim činiteljima bitnim za održavanje kanalizacijskog sustava. Radi redovitog održavanja, kontrole i čišćenja kanala, izvest će se kontrolna (revizijska) okna veličine 170x150 cm i to na horizontalnim lomovima trase i propisanim udaljenostima. Prilikom projektiranja kanala uzeti će se u obzir svi hidrotehnički parametri, sanitarno tehnički principi, te važeće norme i standardi za izgradnju javne kanalizacije.

3.5.3.5. Zaštita od štetnog djelovanja voda

Gradski prostor pripada slivnom području Save. Na području Grada ne planiraju se veći zahvati, a važno je provoditi kvalitetnije održavanje te nadzor nad nedozvoljenim zatrpavanjem kanalske mreže. Paralelno sa izgradnjom sustava za zaštitu od poplava treba nastaviti s regulacijom i uređenjem korita vodotoka, izgradnjom objekata za redukciju velikih voda pritoka te obnavljanjem crpnih uređaja.

Zaštita od erozija i bujica

Stalnom obradom poljodjelskih površina te zbog još uvijek značajnih šumskih površina vanjski tragovi erozijskih procesa se brzo maskiraju premda je prisutan proces stalnih polaganih slabljenja proizvodne sposobnosti tla i smanjenja pedološkog sloja. Dobri rezultati u zaštiti zemljišta od erozije, mogu se postići u prvom redu primjenom gospodarsko-bioloških mjera, a manje izgradnjom građevinskih objekata. Temeljne smjernice za sprječavanje i sanaciju erozije i bujica su: izrada vodnogospodarskih osnova slivova, istraživanja i mjerenje erozijskih pojava na terenu, dugoročno planiranje zajedničkog rješavanja zaštite od erozija sa šumarstvom, poljodjelstvom i drugim zainteresiranim institucijama, organizirana izrada i vođenje katastra bujica u sklopu vodnogospodarskog katastra - karte bujičnih tokova i erozija, rješavanje problema zaštite od štetnog djelovanja poplavnih voda, a naročito zaštite područja vodnih akumulacija, izvođenje radova na uređenju bujičnih slivova i zaštititi zemljišta od erozije, osiguranje redovnog održavanja i iskorištavanje izgrađenih protuerozijskih sustava i objekata, intenzivna suradnja s organizacijama šumarstva, poljodjelstva i vodnog gospodarstva s ciljem zabrane sječe i šuma na vodom ugroženim područjima.

Melioracijska odvodnja

Prirodni uvjeti zbog kojih može doći do pojave viška vode na zemljištima poljodjelske proizvodnje su oblik reljefa, nepropusnost tla, hidrogeološka obilježja, velike količine oborina te plavljenja vodotocima koji prolaze kroz područje. Osobitu pozornost treba obratiti na regulaciju vodozračnog režima Save te postaviti takve parametre koji će optimalno zadovoljiti potrebe poljodjelstva i šumarstva. Za korištenje poljodjelskih površina od presudne je važnosti zaštita površina od poplava i stupanj provedenih hidromelioracijskih radova. Odvodnja poljodjelskih površina na području Grada je zadovoljavajuće riješena, premda teškoće održavanja hidromelioracijskih sustava u poslijeratnim godinama bitno ugrožavaju njegove funkcije. Odvodnja nizinskog dijela područja Grada polja vrši se gravitacijski u Savu. Iskopana je osnova i detaljna kanalska mreža te je cijelo područje meliorirano na poljodjelskim površinama.

- zaštitu voda treba primjenjivati globalno - kod svakog zahvata treba ocijeniti utjecaj na širi prostor kao i posljedice zagađenja prostora većim brojem zagađivača,
- provoditi mjere zaštite voda i graditi uređaje za pročišćavanje otpadnih voda prema prioritetima usklađenim s gospodarskim mogućnostima,
- glede ograničenih financijskih mogućnosti dati prioritet mjerama zaštite kojima se postižu veći učinci zdravstvene i ekološke koristi.

Mjere zaštite voda i odvodnje otpadnih voda gradskog značaja su slijedeće:

- na području grada treba utvrditi koncepcijsko rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda uključivo raspored i uvjete izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kao i druge potrebne mjere zaštite voda od zagađivanja,
- stupanj zaštite voda utvrditi na temelju karakteristika i osobito kapaciteta prijemnika a u skladu s Državnim planom za zaštitu voda,
- izgradnja uređaja za pročišćavanje i individualnih mjera zaštite, uređenje kontroliranih deponija komunalnog otpada te sanacija izvanrednih zagađenja I. stupnja,
- provođenje mjera zaštite voda od ispiranja tla,
- zagađenja voda otpadnim vodama s prometnica,
- brižljivo gospodarenje komunalnim i posebnim otpadom,
- izvore ili uzroke zagađivanja treba uklanjati, sprječavati, odnosno zagađivanje smanjivati na mjestu njegova nastajanja,
- spriječiti ili ograničiti opasnosti od nastajanje zagađenja na postojećim i potencijalnim izvorštima voda za opskrbu vodom, odnosno malim vodotocima, a gdje uslijed koncentracije zagađenja i ograničenog kapaciteta prijemnika, potrebne mjere zaštite prelaze tehničke ili ekonomske mogućnosti korisnika prostora,
- težiti izgradnji središnjih uređaja za pročišćavanje komunalnih i industrijskih otpadnih voda,
- poticati građenje pojedinačnih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda tamo gdje nema tehničkog ili ekonomskog opravdanja za izgradnju zajedničkog sustava odvodnje s jednim uređajem za pročišćavanje,
- planovima gospodarenja vodama osigurati povećanje malih protoka voda, odnosno povećanja kapaciteta prijemnika za prijem opterećenja,
- kvalitetu površinskih i podzemnih voda treba stalno kontrolirati kao i kvalitetu *effluenta* kojima se u vode unose zagađenja,
- dati prioritet obnovi ratom oštećenih i uništenih uređaja i poduzeti mjera sanacije posebno unutar zaštitnih zona izvorišta vode za piće
- zaštitne mjere treba proširiti na cijelo slivno područje jer se velika količina pesticida, nitrata i teških kovina slijeva u rijeku Savu (povećana uporaba umjetnih gnojiva).

Aktivnosti treba usmjeriti na pripreme za građenje lokalnih odvodnih sustava (izradu projektne dokumentacije) sukladno utvrđenoj koncepciji odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda prosječnog slavonskog naselja te mogućim modelima financiranja te izgradnje. Prioritetne aktivnosti u oblasti odvodnje su slijedeće:

- izraditi koncepcijsko rješenje izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih komunalnih voda kojim će se odrediti temeljni uvjeti građenja sustava - vrijeme građenja, karakteristike sustava i prostorne potrebe te programski objediniti pojedinačna idejna rješenja,
- izraditi projektnu dokumentaciju kojom bi se odredili uvjeti izgradnje sustava odvodnje svih naselja na području Grada, a osobito uvjeta za međusobno povezivanje sustava obližnjih naselja i njihovo priključenje na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda,
- istražiti optimalne uvjete povezivanja sustava glede lokacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te odrediti tip uređaja za pročišćavanje otpadnih voda,
- izgraditi sustave odvodnje i osnovne kolektorske mreže,
- ostvariti sustav zbrinjavanja otpada.

3.5.3.4. Odvodnja otpadnih voda

U odnosu na lokalne prilike za kolektor je odabran jarak unutar cestovnog pojasa, odnosno prostorom koji najjednostavnije osigurava odvodnju otpadnih voda domaćinstava i oborinskih voda sa cestovnih prometnica, te nakon izvedbe i njihovo održavanje. Od posebnih građevina za potrebe odvodnje predviđena je izvedba uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s ispuštom u lokalni recipijent.

Rješenje vodoopskrbe Vukovarsko-srijemske županije temelji se na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije predviđa se izgradnja cjelovitog sustava vodoopskrbe županije kojim bi se postupno povezala sva naselja. Time bi se omogućila opskrba kvalitetnom vodom.

Istočnim dijelom Grada prolazi magistralni vodovodni cjevovod *Županja - Gunja*. Na području naselja izgrađena je vodoopskrbna mreža kao sastavni dio javnog vodoopskrbnog sustava. Ucertani su digitalizirani podaci o izvedenom stanju vodoopskrbne mreže, kao i trase projektiranih i nužnih cjevovoda za normalan novoplaniranih građevnih (gospodarskih područja). Budući da ti podaci nisu potpuno pouzdani očekuje se njihova potvrda ili korekcija od nadležnog distributera, te će se prilikom izvođenja pristupiti prethodnom iznalaženju, kako bi se postupilo prema uvjetima i iste ne bi oštetile. Eventualna križanja izvesti će se u skladu s posebnim uvjetima distributera. U istočnom (Županja) i sjevernom (Štitar) dijelu Grada već se nalaze crpna stanica, uređaj za pročišćavanje pitke vode i hidrostanica. Prema dostupnoj projektnoj dokumentaciji doctani su i planirani novi uređaji na istoj lokaciji. Crpljenje voda mora biti takvo da se spriječi ulaganje ispod razine ravnoteže njihova prihranjivanja i ukupnog rashoda. Na razini aktualnih potreba za vodom treba uz potrebe dokapacitiranja i predvidjeti mjere za popravak kakvoće vode. Nužna je ugradnja uređaja za kondicioniranje vode na svim postojećim i planiranim crpilištima.

Temeljem planiranih građevnih područja za novu stambenu i gospodarsku izgradnju bit će potrebno dodatno proširiti kapacitete bilo pojačanjem postojećih, bilo izgradnjom novih. Planirano rješenje ovim Planom shematskog je karaktera. U svom kvantitativnom izrazu proširenje kapaciteta (kroz nove ili proširenje postojećih kapaciteta i trasa vodova) odredit će se kad se budu odredili i stvarni kapaciteti sukladno planovima naručitelja.

3.5.3.2. Opskrba vodom prirodnih i umjetnih ribnjaka

Osnova slatkovodnog ribarstva ovog dijela Vukovarsko srijemske županije su šaranski ribnjaci - značajni korisnici voda. Razvoj ribnjicarstva ovisi o mogućnosti opskrbe ribnjaka dovoljnim količinama kvalitetne vode. Raspoložive količine mogle bi se povećati akumuliranjem vode u slivu, no to iziskuje znatno veća ulaganja. Grad Županja ima vrlo dobre prirodne uvjete za održavanje prirodnih ribnjaka u istočnom dijelu Grada, na području Virova. Ovim prostornim planom predviđene su sve planerske mjere koje mogu pomoći u osiguranju nužnih prirodnih uvjeta (koji već postoje na ovom području) za daljnji razvoj i održavanje ove vrlo važne gospodarske i turističko-rekreacijske grane.

3.5.3.3. Zaštita voda

Zaštita voda od onečišćenja zahtijeva optimalan (tehnički i financijski) način eliminacije ili smanjivanja izvora onečišćenja na dozvoljene količine. Onečišćenja voda nastaju ispiranjem onečišćenih površina, ispiranjem poljodjelskih površina onečišćenih sredstvima za zaštitu bilja i umjetnim gnojivima, gnojištima i prirodnim zagađenjima - erozijom i ispiranjem tla i sl. Onečišćenja mogu nastati i uslijed nepravilnog korištenja, kvarova i težih oštećenja uređaja i proizvodne opreme, u transportu opasnih tvari i sl. Jedan od najugroženijih vodotoka na području Grada je svakako rijeka Sava, koja predstavlja i granicu/sastavnicu sa susjednom državom - Bosnom i Hercegovinom. Budući da Sava u najvećoj mjeri utječe na vodostaj podzemnih voda to su i opasnosti od njihova zagađenja vrlo velike.

Problem je u nekvalitetnom i nedovoljno organiziranom građenju sustava odvodnje, a posebno u nepostojanju uređaja za pročišćavanje onečišćenih voda. U pravilu zaštita voda od zagađenja bitno zaostaje za vodoopskrbom, a uvođenjem vodovoda bitno se povećavaju količine potrošnje vode pa time i količine otpadnih voda koje se bez pročišćavanja upuštaju u vodotoke. Vode su ugrožene i odlaganjem komunalnog i ostalog otpada na neuređenim deponijima što je velika opasnost za onečišćenje voda. Septičke i sabirne jame kućanstava i industrije povećavaju zagađenje i opasnost zagađenja podzemnih voda. Prioritetni ciljevi i mjere zaštite voda su:

- sačuvati vode koje su još čiste (posebno podzemne vode) kao rezerve za opskrbu vodom,
- sanirati ili ukloniti zagađenja uslijed kojih dolazi do ugrožavanja ili zagađivanja vode za piće na postojećim ili planiranim izvorima vode,
- očuvati kvalitetu voda tamo gdje ona zadovoljava propisane kriterije, provođenjem i održavanjem mjera zaštite te kontrolom rada izgrađenih objekata i uređaja za pročišćavanje zagađenih voda,
- zaustaviti trend pogoršavanja kvalitete podzemnih i površinskih voda tamo gdje je ona narušena i poboljšati je izgradnjom potrebnih uređaja za pročišćavanje zagađenih voda,
- kod novih gradnji izvršiti propisane mjere zaštite voda,
- osigurati poboljšavanje kvalitete vode tamo gdje su narušene do postizanja propisanih,
- ostvariti održiv razvoj u kojem će racionalno korištenje prostora osigurati očuvanje kvalitete voda i zdravlja ljudi,

Kapacitete postojećih trafostanica (10(20)/0,4 i 10/0,4 kV) u okviru prostora Grada, temeljem planiranih građevnih područja za novu stambenu i gospodarsku izgradnju bit će potrebno dodatno proširiti bilo pojačanjem postojećih trafostanica (sa 10/0,4 kV na 20/0,4 kV), bilo izgradnjom novih. Planirano rješenje ovim Planom shematskog je karaktera. U svom kvantitativnom izrazu proširenje kapaciteta (kroz nove ili proširenje postojećih kapaciteta i trasa vodova) odredit će se kad se budu odredili i stvarni kapaciteti sukladno planovima investitora. Prema planovima Elektroprivrede predviđena je rekonstrukcija pojedinih dijelova zračne trase 10 kV, ukidanje i izvedba podzemnog energetskog kabela (a sve u skladu sa potrebama i širenjem građevnog područja, odnosno stvaranjem novih potrošača) na slijedeći način:

- U ulicama naselja gdje postoji izgrađena javna rasvjeta na stupovima niskonaponske zračne mreže izvedene vodičima AlČe po krovnim stalcima zamijenit će se vodičima SKS X00/0-A presjeka 70 ili 35 mm² na istim krovnim stalcima;
- U ulicama gdje je koncepcija postojeće niskonaponske mreže izvedena vodičima AlČe po krovnim stalcima i javna rasvjeta zidnim kracima izvest će se nova niskonaponska mreža na betonskim stupovima sa vodičima SKS X00/0-A presjeka 70 ili 35 mm² sa vodičem za priključak tijela JR;
- Niskonaponske veze između trafostanica i prvog stupnog mjesta (početka izvoda NN) treba izvesti podzemnim kablom presjeka 4x150+2,5 mm² i 4x25+25 mm², a sve zbog potreba javne rasvjete;
- U povijesnim dijelovima naselja, trgovima i parkovima (unutar naselja koja su kao spomenik kulture) niskonaponska mreža se mora izvesti isključivo podzemnim kablovima;
- Razvode javne rasvjete potrebno je izdvojiti iz elektroenergetskih objekata HEP-a u obliku odvojenih ormara JR kabelima napajanih iz TS-a;
- Ovisno o koncepciji niskonaponske mreže iz prethodnih točaka, priključke treba izvesti nadzemnim i podzemnim kablovima sa osnovne niskonaponske mreže do pojedinačnih objekata.

Istočnim prostorom Grada prolazi 110 kV dalekovod Vinkovci-Županja te 400 kV dalekovod. Razvojnim planovima Elektroprivrede Hrvatske planira se izvedba usporednog 400 kV dalekovoda s već postojećim. Sve to je urisano u Prostorni plan uređenja Grada.

3.5.2.2. Plinovod i građevine za transport nafte i naftnih derivata

Područje Vukovarsko srijemske Županije uključeno je u plinoopskrbni sustav Republike Hrvatske. Polazišta kvalitetnije plinoopskrbe su dovršenje izgradnje VT plinovoda, kompletiranje magistralnog VT raspleta i izgradnja plinskih redukcijских postaja (PRP), izgradnja međumjesnih plinovoda - distribucijskih razvoda, usklađivanje koridora planirane izgradnje VT razvoda s ostalim korisnicima infrastrukturnih koridora. Izgradnja plinoopskrbnog sustava Grada od vitalne je važnosti za sve pravne i fizičke osobe unutar Grada. Sa sjeverne i zapadne strane Grada (iz smjera Vinkovaca i Slavenskog Broda) dolazi magistralni VT plinovod 50 bara *Ivankovo - MRP Županja*. Do samog središta naselja postavljen je visokotlačni (VT) plinovod od 12 bara. Redukcijska stanica nalazi se uz plinovod odmah nakon ulaska na područje Grada.

Na području naselja Županja i Štitar projektirana je i većim dijelom izgrađena plinovodna mreža, koja je u potpunosti ucrtana na katastarskim podlogama. Ucrtani su digitalizirani podaci o izvedenom stanju plinovodne mreže, kao i trase projektiranih cjevovoda koji su dobiveni od ureda za katastar Županja. Budući da ti podatci nisu u cijelosti pouzdani očekuje se njihova potvrda ili korekcija od nadležnog distributera, te će se prilikom izvođenja pristupiti prethodnom iznalaženju, kako bi se postupilo prema uvjetima i iste ne bi oštetile. Eventualna križanja izvesti će se u skladu s posebnim uvjetima distributera.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav

3.5.3.1. Vodoopskrba

Prostor Istočne Slavonije je u okruženju rijeka Save i Dunava. Vode središnjeg prostora Istočne Slavonije prihranjuju padaline no to su male i sezonski ograničene količine pa i izvorišta koja o njima ovise nisu dovoljno pouzdana. Eksploatacija tih voda je nužna zbog ekonomičnosti vodoopskrbe, ali se tim vodama ne mogu zadovoljiti značajniji ni sadašnji ni budući vodoopskrbni zahtjevi. Kvaliteta vode na većini postojećih i potencijalnih izvorišta pokazuje povećane koncentracije: željeza, mangana, anorganskog amonijaka, metana, sumporovodika, arsena i dr. Povećane koncentracije su rezultat sedimentacijskih uvjeta tijekom nastajanja vodonosnika. Stvarne osobitosti postojećih vodoopskrbnih sustava nisu poznate izuzev na razini njihovog katastra. Opasnost od zagađenja prisutna je i na drugim crpilištima zbog nedostatka uređaja za pročišćavanje i neuređenih odlagališta otpada. Daljnja povećanja kapaciteta vodoopskrbnih sustava i potrošnje vode nepovoljno će se odraziti na zagađenje vodotoka ukoliko se pravovremeno ne pristupi izgradnji uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

Nepokretna telefonska mreža TKC Vukovar organizirana je unutar područja Županije kao tri pristupna područja: PP Županja, PP Vinkovci i PP Vukovar, od kojih su PP Vinkovci i PP Vukovar podignuti na tranzitnu hijerarhijsku razinu. U svakom pristupnom području smještena je i pripadajuća pristupna centrala tipa AXE na koju su priključeni korisnici određenog dijela jednog naselja (izravno ili posredovanjem UPS-a). Pristupna centrala komutira međusobni promet svojih korisnika, kao i polazni i dolazni županijski, međužupanijski i međunarodni promet svojih korisnika vezanih na UPS.

Razvojni planovi TKC-a Vukovar za PP Vukovar u prvom redu su usmjereni prema njenoj digitalizaciji, a sukladno dogovorima trebali bi se odvijati u dvije faze. U prvoj fazi potrebno je supstituirati sve komutacije tipa ARF i SI te bi se na taj način stupanj digitalizacije znatno povećao. Supstituciji postojećih analognih komutacijskih kapaciteta prethodi izgradnja novih, te konfiguracija postojećih mjesnih telefonskih mreža. Digitalizacija podrazumijeva supstituciju preostalih komutacijskih kapaciteta tipa ETC 90. Pristupne korisničke mreže graditi će se sukladno navedenim aktivnostima na način koji omogućuje njihovim korisnicima pružanje svih komunikacijskih usluga očekivanih u dužem vremenskom razdoblju.

U prijenosnom segmentu analognu tehnologiju gotovo je u potpunosti zamijenila digitalna tehnologija, a uz postojeće klasične i simetrične sustave na području Podunavlja izgrađena je i dobro kapacitirana svjetlovodna infrastruktura kao podloga za izvedbu brojnih digitalnih sustava prijenosa na svim razinama mreže. Osnovni ciljevi daljnjeg razvoja mreže sustava prijenosa su stvaranje kvalitetne i održive digitalne transmisijske infrastrukture za sve signale postojećih i budućih širokopojskih usluga, posebice na području Podunavlja.

U sljedećem planskom razdoblju nastaviti će se plansko uvođenje ISDN funkcija kao sastavnog dijela digitalne telefonske mreže. Uz postojeću softversku funkcionalnost, postojeće digitalne pristupne centrale biti će opremljene odgovarajućim hardverom za osnovni (BRA) i primarni (PRA) pristup. Planira se povećanje kapaciteta ISDN-a sa 64 BRA na 160 BRA, dok se kapacitet PRA neće povećati sa postojeća 4 koja su instalirana na AXE Vukovar.

U središnjem naselju nalazi se bazna stanica telekomunikacija u pokretnoj mreži (T-com). Planom je planirana još jedna nova. U slučaju da će se ukazati potreba za novim baznim stanicama biti će potrebno izraditi svu dokumentaciju, uključujući i *Studiju utjecaja na okoliš* te tako utvrđenu lokaciju ozakoniti *Izmjenama i dopunama Plana*. Kako je na području Hrvatske (T-Mobile, VIP, ...) aktivno nekoliko operatera sa svojim telekomunikacijskim mrežama i sustavima pokretnih komunikacija ostavljena je mogućnost da se u suglasju s planovima razvoja pojedinih operatera na području obuhvata Plana omogući izgradnja i postavljanje dodatnih osnovnih postaja (antene na antenskim stupovima i krovnim prihvata), a sve u skladu s posebnim uvjetima nadležnih ureda za zaštitu kulturne i prirodne baštine.

3.5.2. Energetski sustav

3.5.2.1. Elektroenergetski sustav

U svrhu kvalitetnije opskrbe predviđa se rekonstrukcija uništenih dalekovoda i trafostanica te izgradnja novih dalekovoda u ili uz koridore postojećih te izgradnja novih trafostanica. Plan razvoja mreže prijenosa obuhvaća dovršavanje obnove oštećenih i srušenih dalekovoda i TS-a te izgradnju novih. Postizavanje kvalitetne i sigurne opskrbe električnom energijom obuhvaća radove na prijenosnoj i distributivnoj mreži te sanaciji 35 kV dalekovoda.

Prostornim planom uređenja uvjetuje se: određivanje smještaja građevina sustava elektroopskrbe u odnosu na građevno područje, pojaseve ostale infrastrukture, zaštitu područja kvalitetnog poljodjelskog zemljišta i sl. uz obvezu da sve dalekovode treba graditi izvan naselja i industrijskih predjela, racionalno koristiti prostor, izbjegavati naseljen i šumovit prostor te čuvati povijesne i prirodne vrijednosti te vrijednosti krajobraza. Kapacitete postojećih dalekovoda (10(20)/0,4 i 10/0,4 kV) u okviru prostora Grada bit će potrebno dodatno proširiti, bilo pojačanjem postojećih bilo izgradnjom novih (sa 10/0,4 kV na 20/0,4 kV), a temeljem planiranih građevnih područja za novu stambenu i gospodarsku izgradnju. U svom kvantitativnom izrazu proširenje kapaciteta (kroz nove ili proširenje postojećih kapaciteta i trasa vodova) odredit će se kad se budu odredili i stvarni kapaciteti sukladno planovima naručitelja. Dalekovode u naseljima treba izgraditi podzemno. Osobitu pozornost treba obratiti na objedinjavanju pojaseva dalekovoda radi uštede i zaštite prostora. Planirano rješenje ovim Planom shematskog je karaktera.

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

3.5.1. Promet i telekomunikacije

3.5.1.1. Cestovni promet

Cestovni promet u Gradu planiran je na tri razine i to na: državnoj razini, na županijskoj razini i na lokalnoj razini. Prometni sustav na državnoj razini određen je *Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske*. Navedenim dokumentima određeni su glavni smjerovi cestovnih komunikacija u Republici Hrvatskoj, a temeljem toga uvršteni su u *Strategiju prometnog razvitka Republike Hrvatske* (NN 139/99.) koja je odredila i prioritete prema značenju pojedinog smjera u cestovnoj mreži.

Postojeća cestovna mreža dijelom je nastala na trasama postojećih makadamskih cesta, a modernizacija se svodila na polaganje asfaltnih slojeva na postojeću podlogu. Nepovoljno stanje pogoršala su ratna razaranja cestovne mreže i pratećih građevina te prometno preopterećenje prometnica. Glavni cestovni prometni smjer čini državna cesta **D4** na sjeveru Grada, **D55** koja prolazi istočnim dijelom Grada kao istočna obilaznica Županje te dio **D214**. Tu je još i pet županijskih cesta (**Ž4170**, **Ž4218**, **Ž46042**, **Ž46043** i **Ž46045**). Sukladno gospodarsko-razvojnim, strateško-sigurnosnim, demografskim i ostalim interesima, razvoj cestovne mreže treba omogućiti višu razinu prometne usluge u povezivanju svih područja. Neposredne mjere građenja su modernizacija i rekonstrukcija i proširenje postojeće mreže cesta poboljšanjem horizontalnih i vertikalnih elemenata ceste i pojačanjem kolničke konstrukcije (naročito se to odnosi na državnu cestu **D4** za koju se planira izgradnja južne dvostruke kolne trake u smjeru GP Bajakovo, ali istočno od područja Grada) te redovito i pravovremeno održavanje, zimska služba i prevencija u cilju najmanje zadržavanja postojećeg, odnosno povećanja razine kvalitete izgrađene cestovne mreže. Izgradnjom korigirane trase županijske ceste **Ž4218** od Štitara do spoja sa državnom cestom **D55** i to u vidu cestovnog prijelaza u dvije razine - dijamantno križanje sa nastavkom prema gospodarskom području istočno od **D55** u mnogome će se poboljšati prometna mreža Grada Županja. Isto takvo križanje predviđeno je i kod križanja **D55** i **D214**. Između ova dva denivelirana križanja planirana je izvedba cestovnog prijelaza, kao produžetak prometnice unutar područja GUP-a sve do gospodarskog područja istočno od **D55**.

Na razini lokalne cestovne mreže ponajprije treba planirati modernizaciju i tehničko opremanje cesta, gradnju nogostupa u središnjem gradskom naselju i biciklističkih staza, uređenje pješačkih prijelaza na križanjima, a sve u skladu s očekivanim budućim intenzitetom prometa. Pješačke i biciklističke staze treba graditi tako da se omogući kvalitetno povezivanje svih dijelova naselja, a posebno dostupnost javnim zgradama - upravi, obrazovanju, zdravstvu, crkvama, grobljima i športskim građevinama te putničkim stanicama autobusa. Posebna pozornost treba se posvetiti planiranju i izgradnji prometne mreže unutar planiranog gospodarskog, sportsko-rekreacijskog područja.

3.5.1.2. Pošta i telekomunikacije

Na području Grada postoji poštanski ured Županja i Štitar. Planom se ne planira proširivanje poštanskog sustava i. Poštanski sandučići nalaze se u svim dijelovima Grada. Izgradnjom planiranog širenja građevnog područja trebat će povećati njihov broj u skladu sa postojećim propisima i pravilnicima.

Sustav telekomunikacija dosegao je primjerenu razinu koja omogućuje kvalitetno uključenje u europske i svjetske sustave, a TKC Vukovar vrlo uspješno prati svojim razvojnim planovima planove gospodarskog razvoja Grada. Plan razvoja TK infrastrukture obuhvaća TK mrežu i komutaciju. Županijski prostorni plan daje temeljne smjernice sveobuhvatnog razvitka telekomunikacija u Vukovarsko-srijemskoj županiji i svim općinama. U planiranom razdoblju kontinuirano će se vršiti modernizacija TK mreže u dijelovima Grada gdje je još to potrebno. Na području Grada postoji telekomunikacijska infrastruktura u svom osnovnom vidu koji se sastoji od uređaja za komutaciju (područne centrale), prienosnog puta (telekomunikacijska mreža) i krajnjih korisnika u smislu telefonskih priključaka. Područna centrala postoji u Županji i Štitaru. Plan razvoja TK infrastrukture obuhvaća TK mrežu i komutaciju. TK centri u cijeloj Republici Hrvatskoj doživjet će promjenu svog djelokruga rada ovisno o stupnju privatizacije. Županijski prostorni plan daje temeljne smjernice sveobuhvatnog razvitka telekomunikacija u Županiji.

U planiranom razdoblju nastavlja se izgradnja TK mreže u dijelovima Grada gdje još nije izgrađena. Predviđa se uvođenje optičkih kabela i u pretplatničku mrežu. Mreža će se modernizirati, odnosno izgraditi će se TK vod, koji će omogućiti i uvođenje kabelske televizije. Mjesnu telefonsku mrežu treba izgraditi prema principu *podzemno do svakog pretplatnika* i dvije parice za svako domaćinstvo u središnjem dijelu naselja Županja, a po jedna parica na svako domaćinstvo u ostalim dijelovima Grada. Potrebno proširenje postojećih kapaciteta, koje će zahtijevati funkcije u planiranim građevnim područjima naselja i gospodarstva, u svom kvantitativnom izrazu kroz kapacitete i trase odredit će se kad se budu odredili i stvarni planirani kapaciteti sukladno planovima naručitelja. Udaljenije lokacije moguće je rješavati i pomoću UPM-a (udaljeni pretplatnički modul).

3.4.2.5. Mjere zaštite povijesnih građevina i sklopova izvan naselja

Mjere zaštite označene su prema klasifikaciji i tipologiji na kartografskom prikazu *Kulturna baština* u mj. 1:25000, a one koje se nalaze izvan prostora povijesne cjeline označene su i na karti (planu građevinskih područja) 1:5000. U zoni stroge zaštite, mogući su zahvati sanacije, rekonstrukcije i održavanja, dok se u kontaktnim zonama, uglavnom pejzažnog karaktera koje su ujedno i zone njihove ekspozicije, isključuje mogućnost građenja. To se osobito odnosi na crkve, kapele, poklonce i građevine (stambene i gospodarske) etnološke vrijednosti.

Osim utvrđivanja režima zaštite prema određenim predjelima, predviđaju se smjernice i mjere za zahvate na graditeljskom naslijeđu, kako bi se zaštitila od daljnjeg propadanja i degradiranja arhitektonskih i stilskih vrijednosti, te uključila u suvremeni život. Od općih intervencija na građevinama, s obzirom na njihovu visoku spomeničku vrijednost kao kulturnoga naslijeđa - osobito crkve, kapele i tradicijske stambene i gospodarske građevine - predviđaju se: konzervacija, restauracija, građevna sanacija i rekonstrukcija. Svi građevni radovi na građevinama upisanim u Registar kulturnih dobara, odnosno zaštićenih Rješenjem o Preventivnoj zaštiti, uključujući i redovito održavanje, moraju se provoditi uz suglasnost i konzervatorski nadzor Uprave za zaštitu kulturne baštine.

Stanovi

Karakteristični su nasebinski oblik kulturne regije i zaštićenog krajolika Posavine. Iako ih je mali broj koji posjeduju povijesnu i etnološku vrijednost, treba ih održavati u svim njihovim karakterističnim elementima: okućnice sa stambenom i gospodarskom zgradom na kojoj se u pravilu nalazi i deram.

Crkve, kapele, poklonci

Označene su na Karti kulturne baštine u mjerilu 1:25000, te na Planu građevnih područja u mjerilu 1:5000 sa svojim granicama zaštite, a nalaze se u sklopu predjela zaštite povijesnog naselja. U njihovu neposrednom okruženju nije moguća gradnja ni zahvati kojima bi se mijenjali prostorni odnosi. Za sve radove održavanja i ostale građevne radove na, potrebno je ishoditi prethodnu dozvolu Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne građevina upisanim u Registar kulturnih dobara baštine. Uređenje okoliša treba provoditi na temelju posebnih uvjeta iste ustanove. Građevna dozvola ne može se izdati ukoliko nije udovoljeno posebnim uvjetima.

3.4.2.6. Mjere zaštite arheoloških lokaliteta

Označeni su lokacijom na karti *Kulturne baštine* u mjerilu 1:25000 i na karti građevnih područja. Na svim rekognosciranim područjima, prije građevnih zahvata na izgradnji infrastrukture ili drugih građevina, treba provesti arheološke istražne radove (sondiranja) radi utvrđivanja daljnjeg postupka. U postupku ishoda lokacijske dozvole treba obaviti arheološka istraživanja. Ukoliko se prilikom izvođenja zemljanih radova nađe na predmete ili nalaze arheološkog značenja, potrebno je radove odmah obustaviti, a o nalazu obavijestiti najbliži muzej ili Upravu za zaštitu kulturne baštine

3.4.2.7. Mjere zaštite spomen područja (groblja)

Značajna je ambijentalna cjelina staroga mjesnoga groblja u Štitaru, s kapelom, starim nadgrobni spomenicima i križevima. Groblje treba održavati i čuvati u okviru prostorne organizacije i karakteristične plastike nadgrobni obilježja. Potrebe za širenjem groblja treba rješavati u dijelu njegove manje ekspozicije (iza staroga groblja), uz očuvanje cjelovitosti postojećega groblja. Sve zahvate koji se odnose na obnovu i rekonstrukciju postojeće strukture groblja moguće je rješavati na način očuvanja povijesno vrijedni nadgrobni spomenika i hortikulture obrade.

3.4.2.8. Mjere zaštite kulturnog krajolika

U područjima kultiviranog i prirodnog krajolika nije moguća nova gradnja, kako bi se očuvale vrijedne vizure na povijesne građevine i naselja i ne bi umanjila njihove temeljne vrijednosti.

3.4.2.9. Smjernice za daljnja istraživanja i obradu

Za povijesnu jezgru grada Županje te za staro radničko naselje Sladorane treba izraditi konzervatorsku podlogu, kojom se trebaju detaljno obraditi i valorizirati povijesna matrica i građevine, a nakon Generalnog urbanističkog plana treba izraditi Urbanistički plan uređenja za područje povijesne jezgre i naselja *Sladorane*.

Potrebno je izvršiti etnološko istraživanje i dokumentiranje tradicijske arhitekture (stambene i gospodarske, arhitektonsko snimanje, prije svega preostalih primjera tradicijskih gospodarskih građevina, te onih predloženih za upis u Registar kulturnih dobara

S obzirom na stupanj očuvanosti prostorne organizacije - matrice naselja, tradicijske arhitekture, i očuvanosti pejzažnog okruženja naselja Županja i Štitar ne posjeduje ambijente koji bi bili vrednovani kao A zona zaštite. U okviru izrade prostornih planova nižega reda grad Županju i naselje Štitar treba detaljnije obraditi. Treba provesti detaljnu inventarizaciju povijesne građevne strukture (stambene i gospodarske zgrade) i prostorne organizacije- matrice naselja, koju čini mreža putova (cesta) i pripadajuća parcelacija. Tradicijsku arhitekturu, stambenu i gospodarsku treba dokumentirati, arhitektonski snimiti i obraditi kako bi se odredili uvjeti i režimi zaštite, te način i metode obnove kojima bi se na stručno prihvatljiv način prilagodili suvremenim uvjetima življenja.

Proširenje građevnog područja grada Županje i naselja Štitar treba planirati na način kojim bi se zadržala homogenost njegove slike, karakteristike urbane matrice i kvalitetna ekspozicija. U postupku planiranja širenja građevnog područja naselja, dimenzioniranju i prostornom smještaju treba nastojati očuvati karakter naselja s obzirom na tipološka i urbanistička obilježja. Jednako je važno čuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture, čini i pripadajuće pejzažno okruženje. Potrebe za novom gradnjom moguće je djelomice zadovoljiti i unutar postojećega građevnoga područja naselja, revitalizacijom napuštenih okućnica, odnosno dogradnjama ili prenamjenama postojećih građevina u dvorišnim dijelovima parcela.

3.4.2.4. Režimi zaštite unutar zona zaštite naselja

Sve građevne zahvate na građevinama i u prostoru povijesne jezgre grada Županje i naselja Štitar, označene na kartografskom prikazu kao B zona (2. stupanj) i C zona (3. stupanj) zaštite, treba provoditi na načelu očuvanja povijesnih i graditeljskih vrijednosti naselja. Za povijesnu jezgru grada Županje određena je B zona (2. stupanj zaštite) koja obuhvaća središte naselja ulice Veliki kraj i Savski kraj, te planirano radničko naselje Sladorane. C zona (3. stupanj) zaštite obuhvaća dijelove grada čija je matrica definirana do 1. pol. 19. st., a do danas su očuvane pojedine parcele s tradicijskom izgradnjom. "Zona B" vrednuje se kao drugi stupanj zaštite i označava predjele u kojima se štiti ustroj naselja. Obuhvaća vrednija područja povijesne cjeline, djelomice izgrađena novijim zgradama koje čine skladnu cjelinu. Ovaj predio obilježavaju vrijedni ambijentalno očuvani potezi građevina povijesnog mjerila i prepoznatljive lokalne tipologije gradnje. Za ovu se zonu propisuju slijedeći uvjeti:

- obavezna je potpuna zaštita povijesne matrice naselja (građevne strukture, parcelacije, uličnih poteza, profila ulica, raskrižja), prepoznatljivih ambijenata, prostornih odnosa, glavnih ekspozicija i vizurne izloženosti s okolnih prilaznih putova
- uz održavanje i popravak, na postojećim povijesno vrijednim građevinama dozvoljeni su uz posebne uvjete manji građevni zahvati u svrhu nužnog prilagođavanja suvremenim potrebama
- dozvoljene i kvalitetne novogradnje (interpolacije) koje se svojim oblikovanjem, mjerilom, tipologijom te tlocrtnim i visinskim gabaritima moraju uklopiti u okolni povijesni kontekst, ukoliko se radi o parceli koja je strukturno nepotpuno dovršena. Prema posebnim konzervatorskim uvjetima moguće su nadogradnje i rekonstrukcije postojećih dvorišnih građevina koje su vrednovane kao ambijentalna kategorija.
- iznimno su dozvoljena rušenja dotrajalih građevina ako nisu ocijenjena kao pojedinačno vrijedne povijesne građevine
- nove građevine mogu biti max P+1, tlocrtnih dimenzija usklađenih s ambijentalno vrijednom izgradnjom na susjednim parcelama,
- dvorišne građevine na parceli ne mogu biti više od uličnih
- na parcelama treba zadržati min 40 % neizgrađenih hortikulturno uređenih površina na prirodnom tlu
- specifične prostorne gradske cjeline danas nezadovoljavajuće korištene i oblikovane treba urediti na način kojim će se u najvećoj mjeri očuvati njihova prepoznatljivost, a ujedno će pridonijeti kvaliteti gradskog prostora
- urbanističko arhitektonskim natječajem treba definirati i važne gradske prostore: - na temelju konzervatorskih uvjeta za Program natječaja
- za moguće interpolacije koje bi trebale poboljšati sliku povijesne jezgre predlaže se metoda natječaja (bar pozivnog) u cilju postizanja što kvalitetnijeg arhitektonskog rješenja. Programu natječaja treba prethoditi konzervatorska podloga sa uvjetima i smjernicama.

U predjelima zaštite krajolika, koje su ujedno predjeli ekspozicije naselja, ne dozvoljava se nova izgradnja, kojom bi se narušile prostorne i šire ambijentalne vrijednosti naselja ili njegove povijesne jezgre. Predjele označene kao pejsažne površine treba i nadalje održavati u toj namjeni, bez širenja građevnog područja, budući da su značajne kao prostori ekspozicije povijesnog naselja. Ovo se poglavito odnosi na područje na prostor uz rijeku Savu, unutar kojega se nalaze i arheološka područja.

5.0.1. Dolina rijeke Save

5.0.2. Virovi

2.2.5. Kapela poklonac, Savska ulica, Štitar

2.2.6. Kapela poklonac, Štitar

2.2.7. Poklonac, Štitar

3.05. Groblje, Štitar

Zgrada stare škole, Županja

Smještena na raskrižju ulice *Veliki kraj* i ul. bana Jelačića, na širokoj i dugačkoj parceli, ograđenoj transparentnom ogradom između zidanih stupova. Slobodno stojeća jednokatnica, pravokutnog tlocrta zaključena četverostrešnim krovom, građena krajem 19. st. Glavno pročelje je simetrično, centralna os naglašena je plitko istaknutim rizalitom i pilastrima. Zgrada s okolnim zelenilom je značajan akcent u prostoru ulice.

3.4.2.3. Uvjeti zaštite povijesnih naselja (ili njihovih dijelova)

Mjere i uvjeti zaštite kulturno povijesnih i prostornih vrijednosti naselja, određene su prema područjima zaštite i klasifikaciji povijesnih građevina - kulturnih dobara, koje se zaštićuju na temelju *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*. Mjerama zaštite utvrđuju se režimi i oblici intervencija u pojedinim zonama i za pojedine građevine. Na kartografskom prikazu *Prirodna i kulturna baština* u mjerilu 1:25000 i na Planu građevnih područja u mjerilu 1:5000 ucrtane su građevine i cjeline kulturno-povijesnih vrijednosti naselja Štitar koje se štite na temelju *Zakona o zaštiti kulturnih dobara*, ali i temeljem ovoga Plana. Za područje naselja Županja, detaljna analiza i vrednovanje sa prikazom lokacije i mjera zaštite biti će prikazana unutar odgovarajućih kartografskih i tekstualnih prikaza GUP-a za grad Županju.

2.1.5. Kapela na groblju, Štitar

2.2.4. Kapela poklonac, na cesti prema groblju, Štitar

Župna crkva Mučeništva sv. Ivana Krstitelja, Županja

Smještena u središtu naselja, građena na mjestu starije, god. 1800. Jednobrajna građevina s trostrano zaključenom apsidom, zvonikom iznad glavnog ulaza te katnom sakristijom. Oblikovana u baroknom duhu, jednostavno obrađenih bočnih fasada, koje su raščlanjene lezenama, a na glavnoj fasadi koja završava valovitom linijom, izdiže se korpus zvonika koji je pokriven lukovicom s lanternom i klasičnim vazama. Unutrašnjost je svodena poljima čeških kapa s pojasnicama.

Župna crkva sv. Mateja Apostola i Evandeliste, Štitar

Smještena u središtu naselja, sagrađena na mjestu stare drvene kapele, 1817. god. jednobrajna građevina s poligonalno zaključenom apsidom, zvonikom pokrivenog lukovicom iznad ulaznog pročelja te sakristijom uz sjeverno pročelje. Oblikovana je u duhu baroknog klasicizma; glavno pročelje raščlanjeno pilastrima u tri polja, centralno iznad vijenca završava timpanonom, a na bočnim se nalaze niše s kipovima sv. Bartola i sv. Andrije. Očuvani su oltari rad tirolskih majstora i majstora graditelja oltara J. Pellarinija iz Vinkovaca.

Vrednovanje: selo ima sve karakteristike tipa slavonskog ušorenog sela, očuvanu uličnu matricu, karakterističnu građevnu strukturu, novu izgradnju koja u većoj mjeri slijedi tradicionalni obrazac građenja, izuzev na krajevima ulica. Uz uske i dugačke parcele pojavljuju se i šire, gdje se kuća smještava dužim pročeljem na regulacijskoj liniji. Posebne vrijednosti u naselju su slikoviti poklonci obično smješteni na raskrižjima, crkva i vrlo kvalitetni primjeri tradicijske arhitekture.

Prostorna organizacija-matrica naselja ŽUPANJA: povijesna jezgra naselja formirana je sredinom 18. st. s dvije paralelne ulice, postavljene okomito na tok rijeke Save (*Veliki kraj* i današnja ulica *M. Gupca*). Do pol. 19. st. formirani su dijelovi naselja sjeverno i istočno od jezgre. Tzv. *Exerzierplatz*, odnosno vojno vježbalište, te staro Sajmište uz ulicu J. J. Strossmayera danas su uređeni kao gradski parkovi. Krajem 19. st. između riječnog toka i ulice J. J. Strossmayera izgrađen je pogon tvornice tanina. Sredinom 20. st., formirano je radničko naselje **Sladorane**, neposredno uz tvornicu, sa svim pratećim sadržajima. Radničko naselje **Sladorane**, kao i same tvorničke građevine predstavljaju urbanistički dovršeni koncept kolektivnog radničkog stanovanja u zelenilu, prve pol. 20.st.

Vrednovanje: u središtu naselja očuvana je tradicionalna matrica 18. st., u vidu dvije paralelne ulice, postavljene okomito na riječni tok, u kojima je u većim potezima očuvana tradicijska arhitektura. U središtu naselja očuvana su sva karakteristična obilježja ušorenog tipa izgradnje, ali i građanske arhitekture kraja 19. i početka 20. st. Naselje **Sladorane** sa svim pratećim sadržajima i građevinama radničkog stanovanja vezanog uz industriju je, unatoč brojnim nadogradnjama i prilagodabama (devastacijama) izvorne arhitekture, primjer kvalitetnog urbanizma prve pol. 20. st., iako realiziranog sredinom 20. st. Predlaže se pokretanje postupka dokumentiranja, valorizacije i upisa u Registar kulturnih dobara povijesnog središta naselja Županja koja uključuje ulice *Veliki kraj*, *M. Gupca*, *J. J. Strossmayera*, *Savske ul.* te radničkog naselja **Sladorane**. S obzirom na stupanj očuvanosti povijesnih struktura (prostornih i graditeljskih) u Županji nema prostornih cjelina koje bi bile definirane kao 1.stupanj (A zona zaštite), već se predlažu B i C zone zaštite, kao i zona zaštite krajolika.

Povijesno-prostorna organizacija-matrica naselja Štitar: na lokaciji Poloj, Šlajs, Savica prapovijesno naselje (brončano i kasno brončano te željezno doba), a na lokaciji Stari Štitar i Burum Štitar, srednjovjekovno raštrkano selo. 1717. god. selo Štitar potpada pod novosonovanu župu u Županjem Blatu. Župna crkva u Štitaru izgrađena 1817. god.

VRSTA KULTURNOG DOBRA	PRAVNI STATUS ZAŠTITE		PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA ŽUPANJA	
	UPISANO U REGISTAR /R/	PREVENTIVNO ZAŠTIĆENO /P/	PRIJEDLOG ZA ZAŠTITU PR	EVIDENTIRANO E/ZPP/
POVIJESNA NASELJA				
GRADSKA		2		
SEOSKA				1
UKUPNO	0	2	0	1
POVIJESNE GRAĐEVINE SKLOPOVI				
CRKVE i KAPELE	2			3
KAPELE POKLONCI				7
STAMBENE GRAĐEVINE			5	
JAVNE GRAĐEVINE	3		1	
GOSPODARSKE GRAĐEVINE	1			1
UKUPNO	6	0	6	11
MEMORIJALNA PODRUČJA OBILJEŽJA				
MEMORIJALNA PODRUČJA	2			3
ARHEOLOŠKI LOKALITETI	3	1		2
PODRUČJA KRAJOLIKA				2
SVEUKUPNO	11	3	6	18

3.4.2.2. Vrednovanje kulturno povijesnih vrijednosti: povijesna naselja i građevine

Povijesna naselja i njihovi dijelovi, povijesne građevine s okolišem, prirodni i kultivirani krajolici, povijesno memorijalni spomenici i arheološki lokaliteti moraju biti na stručno prihvatljiv način uključeni u budući razvitak Grada i županije. Očuvanje kulturno povijesnih obilježja prostora podrazumijeva prije svega:

- zaštitu i očuvanje prirodnog i kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora;
- očuvanje i unapređivanje održavanja i obnove zapuštenih poljodjelskih površina uz zadržavanje tradicijskog načina korištenja i parcelacije;
- očuvanje povijesnih trasa putova (starih cesta, poljskih putova, pješačkih staza često obilježenih pokloncima);
- očuvanje dijelova tradicionalnih nasebinskih cjelina (sela, stanova) u njihovu izvornom okruženju, zajedno s povijesnom građevnom strukturom i pripadajućom parcelacijom;
- očuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva, naročito kuća i slikovitih gospodarskih građevina, kao nositelja povijesnog identiteta prostora;
- očuvanje povijesne slike prostora koju čine volumen naselja, njegovi obrisi i završna obrada građevina te vrijednosti krajolika kojim je okruženo;
- očuvanje i njegovanje izvornih i tradicijskih sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskog (ekološkog) načina obrade zemlje;
- očuvanje i zadržavanje karakterističnih toponima, naziva sela, stanova, potoka i sl. od kojih neka imaju simbolička i povijesna značenja;
- očuvanje prirodnih značajki kontaktnih područja uz povijesne građevine i sklopove, kao što su obale potoka, šume, kultivirani krajolik i sl., budući da pripadaju integralnoj (prirodnoj i kulturnoj) baštini;
- očuvanje, istraživanje i prezentaciju arheoloških nalaza i lokaliteta, značajnih ne samo za povijest naselja, već i šire.

1.1.	Povijesna naselja gradskih obilježja (dijelovi naselja)	Status zaštite
1.1.1.	Županja, povijesna jezgra	PR
1.1.2.	Županja, naselje <i>Sladorane</i>	PR
1.3.	Povijesna naselja seoskih obilježja	Status zaštite
1.3.1.	Štitar, središte naselja	E/ZPP
2.1.	Crkve i kapele	Status zaštite
2.1.1.	Župna crkva Mučeništva sv. Ivana Krstitelja, Županja	R-1186
2.1.2.	Župna crkva sv. Mateja Apostola i Evandeliste, Štitar	P 612-08/04-05/17
2.1.3.	Kapela sv. Terezije, Županja	E/ZPP
2.1.4.	Kapela na groblju, Županja	E/ZPP
2.1.5.	Kapela na groblju, Štitar	E/ZPP
2.2.	Kapele poklonci i raspela	Status zaštite
2.2.1.	Kapela poklonac, Veliki kraj, Županja	E/ZPP
2.2.2.	Kapela poklonac, ul. M. Gupca, Županja	E/ZPP
2.2.3.	Kapela poklonac, J. J. Strossmayera, Županja	E/ZPP
2.2.4.	Kapela poklonac, na cesti prema groblju, Štitar	E/ZPP
2.2.5.	Kapela poklonac, Savska ul. Štitar	E/ZPP
2.2.6.	Kapela poklonac, Štitar	E/ZPP
2.2.7.	Poklonac, Štitar	E/ZPP
2.3.	Stambene građevine	Status zaštite
2.3.1.	Kuća Nemeč, Veliki kraj, Županja	PR
2.3.2.	Turska kuća, Veliki kraj, Županja	PR
2.3.3.	Tradicijska kuća, ul. M. Gupca, Županja	PR
2.3.4.	Kuća, Veliki kraj, Županja	PR
2.3.5.	Stambena kuća, Savska ul., Županja	PR
2.4.	Građevine javne namjene	Status zaštite
2.4.1.	Nekadašnji čardak, Zavičajni Muzej Županja	R -1187
2.4.2.	Zgrada stare škole, Županja	R-1188
2.4.3.	Zgrada bivše Agencije, Županja	R
2.4.4.	Zgrada željezničke postaje, Županja	PR
2.5.	Gospodarske građevine	Status zaštite
2.5.1.	Ambar, Štitar, Savska ul. 44	R -0472
2.5.2.	Stara ciglana, Županja	E/ZPP
3.0.	Memorijalna područja i obilježja	Status zaštite
3.0.1.	Kuća A. Kozarca, Kolodvorska 35, Županja	R-0230
3.0.2.	Spomenik palim borcima u parku, Županja	R-0222
3.0.3.	Gradsko groblje, Županja	E/ZPP
3.0.4.	Mauzolej Weinberger, groblje, Županja	E/ZPP
3.0.5.	Groblje, Štitar	E/ZPP
4.0.	Arheološki lokaliteti	Status zaštite
4.0.1.	Crne njive, prapovijesno naselje	R-0561
4.0.2.	Šlajs, Poloj, Savica, prapovijesno naselje	R-0562
4.0.3.	Košno-Dubovo, prapovijest, srednji vijek	P 53/1-1999
4.0.4.	Velika greda - Lazine, prapovijesni lokalitet	R-680
4.0.5.	Stari Štitar, srednjovjekovno naselje	E/ZPP
4.0.6.	Staro groblje, Štitar, srednji vijek	E/ZPP
5.0.	Dijelovi krajolika značajni za identitet prostora	Status zaštite
5.0.1.	Dolina rijeke Save (Štitar-Županja)	E/ZPP
5.0.2.	Virovi	E/ZPP
7.0.	Povijesni toponimi	
7.0.1.	Crne njive	
7.0.2.	Staro selo	
7.0.3.	Burum Štitar	
7.0.4.	Vodenice-vodeničke njive	
7.0.5.	Županje Blato	

ZBIRNA TABLICA NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA GRADA ŽUPANJA

3.4.2.1. Zaštita kulturno povijesnih vrijednosti - identifikacija te popis kulturnih dobara

Za potrebe izrade ovog Plana izrađena je Konzervatorska podloga kojom su inventarizirana i vrednovana nepokretna kulturna dobra Grada Županja. Nepokretna kulturna dobra popisana su prema vrstama i podvrstama. Osnovna podjela prema vrstama nepokretnih kulturnih dobara je sljedeća:

- 1.0. *povijesna naselja i dijelovi povijesnih naselja,*
- 2.0. *povijesne građevine i sklopovi,*
- 3.0. *elementi povijesne opreme prostora, tehničke građevine niskogradnje s uređajima,*
- 4.0. *područje, mjesto, spomenik ili obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe,*
- 5.0. *arheološka lokaliteti i nalazišta,*
- 6.0. *krajolik ili njegov dio što svjedoči o čovjekovoj prisutnosti u prostoru.*

Nepokretna kulturna dobra navedena u Popisu koji slijedi, podliježu pravima i obvezama *Zakona o zaštiti kulturnih dobara*, a kulturno povijesne vrijednosti lokalnog značenja štite se mjerama Prostornog plana. Status zaštite kulturnih dobara Grada obuhvaćen je sljedećim kategorijama:

- R** *kulturno dobro upisano u Registar nepokretnih kulturnih dobara*
P *preventivno zaštićeno kulturno dobro*
E/PR *evidentirano kulturno dobro/prijedlog za upis u Registar*
ZPP *kulturno povijesne vrijednosti lokalnog značaja/zaštita prostornim planom.*

Povijesne građevine i sklopovi koji imaju pravni status registriranog kulturnog dobra pripadaju vrsti arheoloških, civilnih i memorijalnih građevina. Evidencijom i vrednovanjem zatečenih kulturno povijesnih vrijednosti u prostoru, sukladno suvremenim europskim načelima i standardima zaštite, predložene su za zaštitu i sljedeće vrste: gospodarske i industrijske, tehničke građevine s postrojenjima, te grobne - memorijalne građevine i obilježja. Povijesne građevine i graditeljski sklopovi vrednuju se kategorijama: **1** (nacionalnog), **2** (regionalnog), **3** (lokalnog) značaja. Na području Grada Županja nema kulturnih dobara koje bi bile vrednovane kao 0 kategorija, internacionalnog značaja. Za Registar - Listu kulturnih dobara nacionalnog značaja temeljem dosadašnje valorizacije ne predlaže se ni jedno kulturno dobro. U tabelarnom prikazu iskazan je vrijednosni sustav koji proizlazi iz stručnih kriterija vrednovanja kulturno povijesnih i krajobraznih vrijednosti.

Povijesne građevine i sklopovi koji imaju status registriranog ili preventivno zaštićenog kulturnog dobra pripadaju vrsti sakralnih i civilnih građevina, memorijalnih obilježja te arheoloških lokaliteta. Evidencijom i vrednovanjem očuvanih kulturno povijesnih vrijednosti u prostoru, sukladno suvremenim europskim načelima i standardima zaštite, predložene su za zaštitu i sljedeće vrste: gospodarske i tehničke građevine, te grobne - memorijalne građevine i obilježja.

Na području Grada Županje od povijesnih naselja dosad zakonom¹ nije bila zaštićena ni jedna povijesna cjelina. Obradom terena ustanovljeno je da je na području obuhvata plana ostalo očuvanih povijesnih struktura naselja koja imaju svojstva kulturnog dobra. Sukladno njihovim kulturno povijesnim obilježjima, stupnju očuvanosti pripadajućih povijesnih struktura; prostornih i graditeljskih, ali i kvaliteti neposrednog pejzažnog okruženja, predlažu se za upis u Registar kulturnih dobara, odnosno trebaju se štiti Odredbama Prostornog plana.

Slijedom suvremenih zamisli o zaštiti nepokretnih kulturnih dobara², uveden je i pojam kulturnog krajolika, (*cultural landscapes*) kojeg čine topografski definirana područja u kojima je naročito izražen kvalitetan suživot graditeljskog naslijeđa i prirodnih osobitosti pripadajućeg okruženja, a kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti. Kultivirani krajolik (kao dio sveukupnog kulturnog krajolika) podrazumijeva područja oblikovana ljudskom rukom tijekom povijesti, očuvana do danas, a svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru. Razlikujemo sljedeće vrste:

- namjerno **kreiran krajolik**, stvoren čovjekovim djelovanjem, a podrazumijeva parkove, perivoje i vrtove, stvorene iz estetskih razloga, vezane uz religijske ili druge monumentalne građevine
- **krajolik nastao organskim putem**, višestoljetnim djelovanjem društvenog, gospodarskog, administrativnog ili religijskog poticaja na svoj prirodni okoliš. Razlikujemo **fosilni krajolik**, u kojem je evolucijski proces u nekom trenutku prošlosti došao do kraja i **kontinuirani krajolik** koji je zadržao djelatnu društvenu ulogu u suvremenom društvu, usko povezanu s tradicijskim načinom života. To je krajolik u kojem je evolucijski proces još uvijek u tijeku, a istovremeno još uvijek pruža materijalne dokaze svoje evolucije kroz vrijeme (poljodjelski krajolik).

TABELARNI PRIKAZ NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA SISTEMATIZIRAN PO VRSTAMA

¹ *Zakon o zaštiti spomenika kulture*, Zagreb, (N.N.1964., odnosno *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*, NN 69/99).

² *Cultural Landscapes of Universal Value*, Stuttgart, New York, UNESCO, 1995

Kusare, a zapadnije sa šumskim područjem Rastovica i agrarni kultivirani krajobraz s gradom Županja i naseljem Štitar u južnom dijelu Grada uz obalu rijeke Save.

Mjere zaštite koje se trebaju provoditi u očuvanju identiteta krajobraza su:

- šumske površine se ne mogu smanjivati niti prenamijeniti za druge svrhe ili potrebe
- izbjegavati širenje naselja tik do šuma
- šumama gospodariti na način da se osigura podmladak i obnova sastojina
- sačuvati prirodni integritet šuma, kontinuirano poduzimati mjere za održavanje zdravstvenog stanja i njege šumskih sastojina
- voditi računa o regulaciji vodotoka kojim se mijenja nivo podzemnih voda i nepovoljno utječe na razvoj sastojina hrasta lužnjaka
- voditi računa o primjeni gnojiva i korištenju kemijskih sredstava na poljoprivrednim površinama koja indirektno onečišćuju šumska tla i vodotoke .
- očuvati livadne površine koje se koriste kao livade košanice ili kao pašnjačke livade,
- planski locirati vikend kuće u zaobalju rječice Virova ili u šumskom sklopu,
- spriječiti gustu izgradnju vikendica u dolini vodotoka Virova.

3.4.2. Zaštita kulturnih dobara

Na području Grada Županje koja obuhvaća naselja grad Županju i selo Štitar u relativno malom broju je očuvana tradicijska arhitektura, koja po svojim obilježjima pripada panonskom tipu. Najstariji primjeri tradicijskog načina gradnje nalaze se na području središta Županje, a potječu iz druge polovine, odnosno kraja 19. st. Kao građevni materijal u razdoblju 19. i polovice 20. st. koristilo se drvo, šiblje i zemlja. Drvo je osnovni gradbeni i konstruktivni materijal, dok se šiblje koristilo kao pomoćni materijal te za ograde i ispuste za stoku. Mješavina ilovače, ljustaka žitarica -pljeve i vode (nazivanu blato) koristilo se za *omazivanje* drvenih površina ili se lijevala u kalupe i sušila, tako da se dobivala sirova cigla- čerpić. U županjskom kraju prisutna su dva karakteristična tipa tradicijske kuće. Starijem tipu pripada kuća zabatom orijentirana na ulicu, a novijem kuća građena *na front*, koja je svojim dužim pročeljem okrenuta ulici. Kuće koje su zabatom orijentirane ulici obično imaju dva prozora, a u nekim slučajevima i ulaz na trijem, tako da se u kuću ulazi direktno s ulice ili kroz drvena mala vrata *kapijice*, smještene između dvaju stupova, ili kroz velika vrata - kapije, koja služe i kao kolni ulaz. Kuće građene na front imaju nekoliko prozorskih osi te nadsvođen dio kolnog ulaza s velikim ulaznim vratima- *ajnför*. Zabatne kuće su troprostorne: sastoje se od veće sobe na ulicu, kuhinje te trijema. U nekim su selima zabilježeni drvorezbareni trijemovi, a u kasnijim oblicima gradnje trijemovi su se zidali. Gradnja seoskih kuća opekom započela je tek krajem 18. st., jer su svi dotadašnji izvori spominjali uglavnom drvene kuće. Opeka se u ovim krajevima počela proizvoditi tek početkom 19. st. u poljskim pećima pored Save. Krajem 19. i u 20. st. i gospodarski objekti grade se ciglom. U dvorištu-avliji, na ograđenoj parceli, osim kuće nalaze se gospodarski objekti: u prvom dijelu dvorišta je spremište za žito - ambar, vanjska peć i bunar s đermom. U drugom dvorištu nalaze se otvorena spremišta - šupe i gospodarske građevine: štala, štagalj, pecara, kačara. Domaćinstva organizirana u velike obitelji-zadruga, imala su uz svoje zemljišne posjede izvan sela uz gospodarske zgrade i prostor za stanovanje, koji se sastojao od kuhinje i sobe. Cijelo imanje koje obuhvaća kuću s gospodarskim zgradama na zemljišnom posjedu, pripadajuće šume i livade nazivaju se *stan*.

Od gospodarskih zgrada na stanu nalaze se otvorena spremišta-šupe, ili zatvorene gospodarske zgrade: svinjare, kokošinjci, te *gamara* i *plivnica* (za čuvanje slame i pljeve). Na stanu se nalazi voćnjak te šljivik, a pored voćnjaka nalazi se *bašća*. Na kojoj se sadilo povrće i cvijeće. Skoro svaka zadruga bavila se pčelarstvom, tako da je pčelinjak bio smješten uz voćnjak. Za boravak stoke na otvorenom koristili su se ograđeni prostori: *pojate*, *okoli* i *torovi*. Na stanu se boravilo od proljeća do jeseni.

Gradanska arhitektura Županje

Krajem 19. i početkom 20. st. zahvaljujući upravnim funkcijama naselja kao i razvitku prvih industrija, javlja se tip građanske kuće u središtu naselja, uz ulicu *Veliki kraj*. Karta katastarske izmjere Županje iz 1853. god. u mj.1:2880 (slika 1), koja pokazuje mrežu ulica, parcelaciju, izgradnju na parceli te tip poljoprivredne kulture, ilustrira stanje i način izgrađenosti naselja toga vremena. Uočava se da je u najvećoj mjeri zastupljen tip tradicijske kuće, drvene građe, zabatom orijentirane prema ulici. Reambulacija starog katastra načinjena 1902. god. pokazuje bitne prostorne transformacije naselja, koje se prije svega odnose na pojavu nove arhitekture. Osim izgradnje tvornice tanina, bitna promjena je i nova stambena izgradnja, tip nove građanske kuće koja se dužim pročeljem orijentira prema ulici, zatvarajući širinu parcele svojom uličnom fasadom. Ulaz u dvorište javlja se u obliku zatvorene veže. Osim stambenih građevina počinju se graditi i građevine za javno korištenje: pučka škola, zgrada parobrodske agencije, hotel, željeznička postaja, kao i industrijske građevine s dimnjacima, novim vertikalnim dominantama u horizontalnoj silueti naselja i cjelokupnoj slici šireg prostora.

3.4.1. Zaštita prirodnog naslijeđa

Prirodne vrijednosti nekog područja kao i posebnosti te vrijednosti krajobraza zaštićuju se temeljem nekoliko važećih Zakona. Većim dijelom očuvani prirodni prostori te biološka raznolikost lokaliteta i krajobraza zaštićuje se *Zakonom o zaštiti prirode* (N.N. 70/05.). Šumske površine kao jedan od bitnih prirodnih stabilnih ekoloških sistema zaštićene su Zakonom o zaštiti šuma (N.N. 52/90. - pročišćeni tekst zakona) kojim se propisuje način racionalnog gospodarenja i obnove šumskih sastojina.

U Zakonu o prostornom uređenju (N.N. 30/94., 68/98., 61/100., 32/02., 100/04.) koji propisuje način izrade prostornih planova u razradi korištenja prostora i gospodarenja prostorom ugrađuje i zaštitu pojedinih dijelova područja s posebnim mjerama zaštite i očuvanja. U prostorno planskim mjerama krajobraz se zaštićuje u dvije kategorije i to kao: osobito vrijedan predjel - *prirodni krajobraz* i osobito vrijedan predjel - *kultivirani krajobraz*.

Osim propisanih odredbi važećih Zakona, Republika Hrvatska potpisala je i međunarodne konvencije u cilju zaštite i očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti. Tako je Hrvatski sabor donio Odluku 19. rujna 2002. g. o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima. Jedna od odredbi Konvencije glasi: "Zaštita krajobraza znači djelovanje, u cilju zaštite i održavanja značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza, što se opravdava njegovom vrijednošću baštine, a koja je proizašla iz prirodne konfiguracije i/ili ljudske aktivnosti."

Hidrotehničkim izgradnjama tijekom desetljeća utjecalo se na promjene izvorne prirodne slike krajobraza aluvijane doline rijeke Save. Očuvani su gotovo u cijelosti potezi prirodnih šuma te dijelom oaze prirodnih dolinskih livadnih zajednica kao i raznolike biljne zajednice vodenih i vlažnih staništa uz vodotoke, meliorativne kanale, uz bare, depresije, jarke. Raspored i međudnos između prirodnih i kultiviranih cenosa stvorio je današnju ekološku stabilnost između prirodnih zajednica i artifičnih agrarnih cenosa.

3.4.1.1. Prijedlog za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa

Obavljenim obilaskom područja Grada Županje u svibnju i srpnju 2005. g. utvrđeno je da su se izvorni prirodni resursi očuvali u kompleksima nizinskih šuma, uz vodotoke i u zaobalju rijeke Save. U dijelu Grada i u poloju rijeke Save očuvane su i vlažne livade kao i manje prirodno vlažne površine i bare na kojima su se razvile biljne vrste i zajednice koje prirodno obrastaju vlažna staništa i koja upotpunjuju biološku raznolikost prostora Grada.

S gledišta zaštite prirode (*Zakona o zaštiti prirode*) na području Grada (ali unutar GUP-a) nalazi se hrast lužnjak kod OŠ "Ivana Kozarca" star oko 200 godina, koji je zaštićen 1976. god. kao spomenik prirode. Prostornim planom Vukovarsko srijemske županije hrast lužnjak na oranici kč 2456, ko Županja uz državnu cestu D55, sa procijenjenom starošću između 200-250 godina, predložen je za zaštitu kao spomenik prirode, a drvored starih platana, srebrne lipe i divljeg kestena u Županji od crkve do gradskog poglavarstva predložen je kao spomenik parkovne arhitekture.

U urbanom krajobrazu Grada Županje dijelom su se očuvali vrtno parkovni sadržaji koje čine dio pojedine prostorne cijeline Grada i određenog su povijesnog razdoblja u razvoju samog grada. Od očuvane skromne parkovne graditeljske baštine predlažu se za zaštitu u kategoriji spomenika parkovne arhitekture:

- drvored starih platana, i srebrnih lipa s pojediničnim primjercima katalpa u ulici Veliki kraj,
- parkovno oblikovana površina između autobusnog kolodvora i Doma zdravlja,
- zeleni trg uz Stros Mayerovu ulicu.

Prilikom izrade GUP-a biti će potrebno provesti propisano vrednovanje kako bi se provjerila još jednom opravdanost pokretanja postupka predložene zaštite.

Rječica Virovi zaštićena je izvan granica Grada i obuhvaća dio vodotoka rječice Virovi od mosta kod šume Lože. Svojevremeno je bio prijedlog da se i dio protoka Virovi kroz područje Grada Županje također zaštitu u kategoriji zaštićeni krajolik. Do danas nije obavljena valorizacija tog dijela protoka Virova, a prema informaciji upravitelja Šumarice Županja i stručnih djelatnika u Upravi za zaštitu prirode Ministarstva kulture nije u tijeku postupak i provedba zaštite tog dijela vodotoka u kategoriji zaštićeni krajolik.

Na području Grada Županje rječica Virovi protječe od istoka prema zapadu kroz šumsko područje Kusare te kroz poljoprivredne površine sjeverno od Županje i željezničke pruge. U Virovima je razvijena vodena i močvarna vegetacija koja se odlikuje žutim i bijelim cvijetovima lokvanja, lopoča, žabnjaka, perunike, a neposredno uz obale trstikom i šašem.

3.4.1.2. Zaštita prirodnog i krajobraznog naslijeđa prostornim planom

Prostornim planom trebalo bi štititi elemente koje čine prepoznatljiv bilo prirodni, kultivirani, urbani ili industrijski krajobraz. Cilj zaštite prirodnih i krajobraznih vrijednosti pojedinog područja je da se izvorni krajobrazi očuvaju u što većoj mjeri a tamo gdje su narušene prirodne i estetske vrijednosti saniranje odgovarajućom mjerom.

Mjere zaštite koje se trebaju provoditi u očuvanju identiteta krajobraznih cjelina Grada Županje i to: prirodni krajobraz nizinske šume hrasta lužnjaka na istoku Grada sa šumama Zapadne Kusare, Istočne

Planom je dano vrednovanje zatečenih elemenata identiteta spomenutih okoliša s prijedlogom razine zaštite, uređivanja i korištenja inventariziranih spomenika kulturno-povijesne i graditeljske baštine. Naselja i građevine inventarizirane ovim Planom prikazani su na grafičkom listu **3a Područja posebnih uvjeta korištenja** i u **Zbirnoj Tablici Nepokretnih Kulturnih Dobara Grada**, u poglavlju 3.4.2. tekstualnog dijela ovog Plana. Važan dio stroge zaštite kulturno-povijesnih građevina i ansambala tradicijskih ruralnih cjelina predstavlja zaštita neposrednog "*kontaktnog prostora*" oko kulturno-povijesnih struktura i građevina, koji s navedenim strukturama tvori vrijedne krajobrazne sklopove izrazitih lokalnih ambijentalnih obilježja. Granice i površine određene su na katastarskim podlogama na grafičkom listu **4 Građevinska područja naselja** na katastarskim podlogama u mjerilu 1:5000.

Koncepcija razvoja ovim Planom uključuje: povećanje gustoće izgrađenosti u naseljima, planiranje širenja naselja na način da se ograniči širenje građevnih područja duž državnih i županijskih cesta, omogućiti izgradnja gospodarskih, društvenih, zdravstvenih, rekreacijskih, servisnih i drugih građevina, očuvanje ambijentalnih vrijednosti i zaštitu identiteta krajobraza - posebno naselja. Razvoj gospodarstva i djelatnosti u prostoru određuju prioritetne djelatnosti područja kao i predodređenost prostora za razvoj određenih djelatnosti.

Koncept daljnjega oblikovanja krajobraza, ruralnog oblikovanja, mora vrednovati graditeljsko nasljeđe i u najvećoj mogućoj mjeri poštovati povijesnost prostora, lokalne osobitosti, mjerilo, tradiciju i vrijedna iskustva u korištenju organizaciji i oblikovanju prostora. Osnovne postavke ovog plana vezano za građevna područja su slijedeće:

- građevna područja moraju racionalno iskorištavati prostor i ne smiju se širiti duž županijskih i državnih cesta, a niti na vrijednom poljodjelskom ili šumskom zemljištu,
- građevna područja naselja ne smiju se širiti isključivo u jednom smjeru,
- oblik građevnog područja naselja treba u što većoj mjeri slijediti izvorni identitet prostora naselja čuvajući cjelovitost krajobraza,
- građenje treba planirati tako da se poveća zaštita vrijednosti prostora i štedljivo gospodari izvorima,
- određivanje građevnih područja treba temeljiti na odnosu između izgrađenih i neizgrađenih površina.

Građenje izvan građevinskih područja (zgrade za povremeni boravak te zgrade za ugostiteljsko-turističku i sportsko-rekreativnu namjenu) mora biti uklopljeno u krajobraz s ciljem očuvanja prirodnog prostora - konfiguracije tla, šuma, vrijednog poljodjelstvo zemljišta i vodotoka. Za takvo građenje potrebno je osigurati uvjete zaštite okoliša, posebno odvodnje otpadnih voda, zaštite voda od drugih oblika zagađivanja, zbrinjavanje otpada i drugo.

Proizvodne funkcije - gospodarske građevine grade se unutar građevnih područja naselja. Postojeće površine za smještaj proizvodnih funkcija - gospodarskih objekata naseljima treba intenzivno koristiti u smislu izgrađenosti prostora. Povećanja površina za potrebe smještaja gospodarskih funkcija treba planirati na temelju poznatih programa. Izvan građevinskih područja mogu se smještavati građevine sukladno zakonu i odredbama za provođenje ovog plana, a odnosi se na farme i građevine u funkciji poljodjelstva, turističke građevine sa smještajem, rekreacijske predjele i sl. Gradnja farmi regulirana je s temeljnim ciljem da se ostvare optimalni uvjeti smještaja u odnosu na veličinu i tehnologiju farme te potrebnu kvalitetu života u njihovom okruženju. Poticanjem povećanja zemljišnih posjeda treba zaustaviti degradaciju malih seoskih gospodarstava i time pokušati zaustaviti depopulaciju agrarnih prostora. Agrotehničke aktivnosti treba uskladiti sa vodnim gospodarstvom te načelima održivog korištenja zemljišta. Poticati treba proizvodnju zdrave hrane te bolje iskorištavati postojeće i privoditi svrsi zapuštene poljodjelske površine.

Izvedbu sustava odvodnje treba provoditi postupno sukladno količini otpadnih voda, osobitostima recipijenata te gospodarskim mogućnostima gradnje i održavanja uređaja. Za gospodarske građevine koje nisu obuhvaćene sustavima za odvodnju i pročišćavanje voda naselja moraju izgraditi vlastite sustave odvodnje i uređaje za pročišćavanje. Prioritetan zadatak je izraditi dokumentaciju kojom se određuju uvjeti odvodnje otpadnih voda, prostorni obuhvat (naselja koja se na te sustave priključuju), položaj kolektora, smještaj uređaja za pročišćavanje te uvjete prihvata pročišćenih voda u odnosu na osobitosti recipijenata.

Zaštitu od voda treba provoditi rekonstrukcijom i izgradnjom obaloutvrda, regulacijskih radova i nasipa uz sve vodotoke.

Prirodni krajobraz treba sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biotički potencijal, osobito onaj koji je karakterističan za pojedina područja. Niti jedna djelatnost ne smije trajno poremetiti prirodne režime krajobraza, a tamo gdje je oštećen treba izvršiti sanaciju. Nužno je uspostavljanje vrijednosnih odnosa između kulturnog nasljeđa i zaštićene prirode kao i odnosa svih oblika kulturnih dobara prema kulturnom krajobrazu.

dostupni svim korisnicima. Treba poticati utemeljenje gradskog kulturnog centra koji će omogućiti izravnije učešće stanovništva u umjetničkim i kulturnim događanjima. Treba omogućiti viši standard pružanja usluga te posebno organizirati sustav zbrinjavanja starijih kućanstava ravnomjernijim prostornim rasporedom zdravstvenih usluga. Treba povećati broj sportskih objekata i sadržaja. Izgradnja novih ili prilagodba postojećih zgrada planira se u sklopu građevinskih područja naselja.

Planom nisu predviđena posebna mjesta, odnosno parcele kao posebne površine za izgradnju novih ili prenamjenu postojećih zgrada društvenih djelatnosti. Novi sadržaji društvenih djelatnosti smještavati će se unutar građevinskih područja na parcelama koje omogućuju kvalitetno funkcionalno i oblikovno prostorno i arhitektonsko rješenje. Svi ovi sadržaji i njihove lokacije utvrdit će se detaljnijim planovima uređenja (GUP grada Županja).

3.4. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Uređivanje prostora unutar obuhvata Plana kao što je izgradnja građevina, uređivanje zemljišta te obavljanje drugih djelatnosti iznad, na ili ispod površine zemlje može se obavljati isključivo u suglasju s ovim Planom, odnosno postavkama koje iz njega proizlaze. Oba naselja izgrađena su i planirana linearno duž prometnica koje su okosnice njihova rasta i razvitka. Načelno, uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora mogu se shvatiti kao sustav složen od:

- područja posebnih uvjeta korištenja dijelova Grada,
- područja posebnih mjera uređivanja dijelova Grada,
- područja osobite zaštite dijelova Grada.

Područja posebnih uvjeta korištenja dijelova Grada, obuhvaćaju područja predviđena za donošenje prostornih planova užih prostornih cjelina, odnosno detaljnih planova uređenja (DPU). Planira se izrada i donošenje Generalnog urbanističkog plana (GUP-a) Županje, Urbanističkog plana uređenja (UPU-a) za gospodarsko područje istočno od naselja Županja, Detaljnog plana uređenja (DPU-a) proširenja postojećih groblja u Županji i Štitaru te DPU-a uređenja postojeće deponije otpada. Ostali detaljniji planovi uređenja na području naselja Županja utvrdit će se kroz izradu Generalnog urbanističkog plana Županje. Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Županja odredit će se vremenski plan izrade navedenih detaljnih planova uređenja. Područja posebnih mjera uređivanja unutar područja Grada treba promatrati u okviru odredaba ovoga Plana, odnosno mjera uređivanja pojasa cestovnih i željezničkih prometnica, kao i način uređivanja terena unutar zaštitnih pojasa dalekovoda. Sve to se treba provoditi u sklopu važećih zakonskih propisa i standarda.

Područja osobite zaštite odnose se na režim zaštite područja prirodnog naslijeđa, koji obuhvaća zaštitu krajobraza (sve vrijedne šumske, poljodjelske i parkovne prostore) - *prirodnog, kultiviranog*, odnosno područja izrazitih prirodnih i ruralnih krajobraznih vrijednosti.

Režim zaštite područja kulturnog naslijeđa obuhvaća *režim zaštite naselja i dijelova naselja* kulturno-povijesnih spomeničkih i ambijentalnih vrijednosti te *arheoloških zona, pojedinih arheoloških nalazišta, sakralnih, civilnih* i sličnih građevina. U nastavku, to se odnosi na *režim zaštite prostornog sklopa* - kao složenog oblika zaštite. *Sklop* predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu građevine ili građevina naselja i izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora (kontaktnog prostora) u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao funkcionalnu, oblikovnu i osobito vizualnu cjelinu, odnosno sklop, u izvornom smislu.

Režim zaštite kulturnog krajobraza - područja odnosi se na osobito tradicijske ruralne, odnosno urbane strukture, kao krajobraznih vrijednosti. Kao posebna vrijednost vrednuju se vizure **NA** i vizure **SA** određenih točaka. Drugim riječima, uspostavljaju se i posebno štite kvalitetne vizure. Ciljevi očuvanja i uređenja krajobraza su prostorna, ekološka, gospodarska, socijalna i kulturna raznolikost i skladnost te očuvanje identiteta područja. Očuvanje raznolikosti krajobraza treba temeljiti na očuvanju šuma i prirodnih oblika vodotoka, a spriječiti građenje na izloženim lokacijama u krajobrazu. Prirodne krajobraze treba sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biotički potencijal, naročito onaj koji je karakterističan za ovo područje.

Sva perspektivna obiteljska poljodjelska gospodarstva morat će svoje poljodjelske posjede značajno povećati. Do njihovog okrupnjavanja može doći preraspodjelom velikih zemljišnih površina u državnom vlasništvu ili tako da jedan broj nestane. Veličina posjeda ovisi o broju radno sposobnih članova obitelji, o izgrađenosti i opremljenosti gospodarstva, te o namjeni proizvodnje. Javljat će se krupna ratarska, zatim stočarska i mješovita ratarsko-stočarska gospodarstva. Najperspektivnija su ratarsko-stočarska obiteljska gospodarstva. Svako gospodarstvo morat će izuzetno pratiti tržišne zahtjeve i prema njima odrediti strukturu proizvodnje, a to znači u plodoredu imati veću zastupljenost proizvodnje stočne hrane za vlastite potrebe u okviru gospodarstva, te veću sjetvu industrijskog bilja vjerojatno na štetu manjih sjetvenih površina pod pšenicom. Broj uvjetnih grla stoke u uzgoju trebao bi iznositi bar jedno uvjetno grlo po hektaru.

Sitnija obiteljska poljodjelska gospodarstva moraju tražiti radno intenzivnu proizvodnju kao što su povrće, voće, sitna stoka i sl. U ekonomskom pogledu treba težiti postizavanju ravnoteže između visine i količine proizvoda i troškova proizvodnje jer to osigurava najprofitabilniju proizvodnju. Da bi se ovo postiglo treba pružiti i omogućiti stručno i praktično proizvodno usavršavanje. Krupna i opremljena obiteljska poljodjelska gospodarstva u okviru svojega posjeda imaju: izgrađenu infrastrukturu, izgrađene stambene i gospodarske objekte, dobru mehanizaciju i opremu, dosta dobro praktično, proizvodno i tehnološko iskustvo, zaokruženu veličinu gospodarstva, kapacitete gospodarstva usklađene s veličinom gospodarstva i to s veličinom posjeda od 10 do 100 ha. Česti nedostatak je višak strojeva velikog radnog učinka te problemi tržišno-komercijalne naravi (nabava repromaterijala i prodaja robe po najpovoljnijim uvjetima).

Proizvodnju obiteljskih poljodjelskih gospodarstava sa proizvodnjom za vlastite potrebe, te prodaju na tržnicama i u maloprodaji svojih roba određuje: veličina posjeda od 1-10 ha, slaba opremljenost mehanizacijom i gospodarskim građevinama, nedefinirana budućnost ovih gospodarstva i nedostatak ili višak mehanizacije koji nepovoljno utječu na proizvodno-ekonomske efekte. Ova gospodarstva moraju se usmjeriti k proizvodnji radno intenzivnih kultura: voća, povrća, sitnom stočarstvu ili kooperativnoj proizvodnji za poznatog kupca. Pri tome treba težiti da po jedan član obitelji iz tih gospodarstava bude u radnom odnosu van gospodarstva radi osiguranja dopunskih prihoda.

3.3.2. Turizam

Potencijali turizma temelje se na prirodnim ljepotama, arheološkim lokalitetima i kulturnim dobrima te očuvanom ruralnom prostoru. Mogućnosti razvoja lovnog i ribolovnog turizma na području Grada su velike. Ovaj prostor pruža mogućnost za razvoj ruralnog turizma uz isticanje značaja eko-poljodjelstva i proizvodnje zdrave hrane u uvjetima tradicijskog graditeljstva. Potrebno je stoga što hitnije izraditi *Studiju o turističkim mogućnostima* u kojoj bi se:

- vrednovalo tranzitnog korisnika usluga,
- koristilo komparativne prednosti bogatstva prirodnih resursa za razvoj turističke djelatnosti - kompleksa šuma, nezagađenih vodotoka i time razvoja lovnog, ribolovnog turizma i seoskog turizma,
- oblikovao turistički identitet Grada i jačati promidžbenim aktivnostima turističku gravitaciju,
- istaknulo prirodne osobitosti i povijesne i druge vrijednosti (arheološke lokalitete, zaštićene šume te tradicionalne manifestacije).

Prirodni potencijal Grada karakterizira postojanje povoljnih prirodnih uvjeta za razvoj ribolovnog i seoskog turizma, kao i turizma uz uzgoj konja i konjičkih sportova. Prometni položaj Grada omogućiti će bolju razvijenost turizma. Posebno je važno sa turističkim programima istaknuti prednosti prostora za: lov, ribolov, edukacijska i orijentacijska organizirana boravišta u očuvanim šumskim zajednicama, jahanje, ...

3.3.3. Lovstvo

Lovstvo na području Vukovarsko-srijemske županije i Grada Županja ima dugu tradiciju, a lovišta zauzimaju značajne površine. Lovišta ne bi smjela obuhvaćati površine naselja, niti površinu do 300 m udaljenosti od izgrađenog dijela naselja. Ovlaštenik prava lova dužan je poduzimati mjere za sprječavanje šteta od divljači, graditi i održavati lovno-gospodarske objekte, održavati prosjeke i šumske čistine te održavati brojno stanje divljači u granicama kapaciteta lovišta dozvoljenog propisanog lovno-gospodarskom osnovom. Lovni turizam treba upotpuniti organiziranim obilaskom lovišta i promatranjem divljači, ugostiteljskim uslugama i specijalitetima s posebnostima tradicijskog kulinarstva i oživljavanjem tradicijskih obrta. Razvoj lovnog turizma moguć je uz pravilno gospodarenje lovištima, što osobito obuhvaća poticanje uzgoja divljači.

3.3.4. Društvene djelatnosti

Planom su predviđene sve pretpostavke za razvitak obrazovanja, znanosti, kulture, zdravstva i športa. Građevine i prostore društvenih djelatnosti treba što ravnomjernije rasporediti u prostoru kako bi bili

NASELJE / NAMJENA KORIŠTENJA GRAĐEVNOG PODRUČJA		POVRŠINA GRAĐEVNOG PODRUČJA PREMA STAROM PLANU	DO DANAS IZGRAĐENO GRAĐEVNO PODRUČJE	STARO PLANIRANO GRAĐEVNO PODRUČJE ZADRŽANO PREMA PLANU	POVRŠINA STARIH ČESTICA KOJE SU OVIM PLANOM ISKLJUČENE IZ GRAĐEVNOG PODRUČJA	POVRŠINA NOVIH ČESTICA KOJE SU OVIM PLANOM UVRŠTENE U GRAĐEVNO PODRUČJE	UKUPNA POVRŠINA GRAĐEVNOG PODRUČJA PREMA PLANU	
naselja ŠTITAR		1	2	3	4	5	6	
GRAĐEVNO PODRUČJE UNUTAR NASELJA	Stambena namjena	296,5051	100,9529	76,4027	96,8640	3,5905	180,9461	
	Mješovita namjena							
	Javna i društvena namjena		1,6359				1,6359	
	Gospodarska namjena – proizvodna						3,0243	3,0243
	Gospodarska namjena – poslovno obrtnička			1,7725			8,3557	10,1282
	Groblja		1,0929				1,5164	2,6093
	Sport i rekreacija		0,7561					0,7561
	UKUPNO		296,5051	104,4378		78,1752	96,8640	16,4869

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

Osnovna planska usmjerenja za razvitak gospodarstva naznačena su u *Prostornom planu Vukovarsko-srijemske županije* pa time čine jedan od elemenata za prostorno-gospodarski planski model razvitka Županije. Ipak, buduća struktura industrije na županijskoj razini, a time i na gradskoj razini trebalo bi temeljiti i na proizvodima primarne poljodjelske proizvodnje. To znači da bi budući razvoj trebalo usmjeriti prema vlastitom poljodjelskom prostoru u funkciji industrijske proizvodnje izgrađene u vlastitom prostoru. Sveukupne gospodarske aktivnosti odvijale su se tijekom proteklih godina u izuzetno teškim i složenim uvjetima uzrokovanim nizom ograničavajućih čimbenika, a prvenstveno ratnim okruženjem i posljedicama ratnog djelovanja. Kao rezultat ratnih razaranja na području Grada počinjene su znatne štete na opremi, mehanizaciji te na gospodarskim građevinama, kao i na građevinama infrastrukture te su se direktno odrazile na smanjenje gospodarske aktivnosti. Većina direktnih šteta u poduzećima sanirana je iz vlastite akumulacije, odnosno na štetu vlastitih obrtnih sredstava, a likvidnost tvrtki bila je, i ostaje veliki problem zbog niskog stupanja iskorištenosti instaliranih kapacitete, smanjenog opsega industrijske proizvodnje, teškoća u plasmanu gotovih proizvoda i usluga i slabog obrtnog kapitala. Prometni položaj Grada dodatno omogućuje razvoj proizvodnih djelatnosti.

Program obnove gospodarstva usmjerava gospodarstvo na uspostavljanje nove strukture vlasništva i odnosa privređivanja, uvažavajući komparativne prednosti prostora i gospodarstva cijele Županije. Osposobljavanje i modernizacija postojećih objekata i kapaciteta jedan je od osnovnih zahvata koji se moraju poduzeti s ciljem oživljavanja gospodarskih aktivnosti. Posebno značajan segment oživljavanja gospodarstva je poduzetništvo kojem treba pokloniti posebnu pozornost. Preduvjet uspješnijeg razvoja gospodarstva je modernizacija prometnog sustava te obnova i izgradnja prateće infrastrukture. Obnova proizvodnih kapaciteta ne predviđa rekonstrukciju prijašnjih stanja već svođenje kapaciteta na optimalnu razinu iskorištenja. Buduća struktura gospodarstva na gradskoj razini temeljiti će se na proizvodima poljodjelske proizvodnje. To znači da bi budući razvoj trebalo usmjeriti na stavljanju vlastitog poljodjelskog prostora u funkciju industrijske proizvodnje izgrađene u vlastitom prostoru. Najvažniji procesi u razvitku poljodjelstva odvijat će se u smjeru tržnog ustrojavanja bivših velikih poduzeća i temeljit će se na obilježjima poljodjelskog proizvodnog prostora.

Blizina ostalih industrijskih središta Vinkovaca, kao i blizina tri granična prijelaza (Orašje, Gunja i Bajakovo) utjecati će na gospodarski razvoj u budućnosti koji će se temeljiti na izmještanju određenih industrijskih i servisnih pogona iz industrijskih središta kao i na razvoju izdvojenih gospodarskih i servisnih jedinica u širem prostoru. Za mogući budući gospodarski razvoj Grada osigurane su ovim Planom prostorne pretpostavke kroz planiranje gospodarskog područja. Intenzitet rasta i razvoja gospodarstva uvjetovan je razvojem infrastrukture.

- istovremeno s prenamjenom šumskog zemljišta privoditi namjeni zamjenske površine.

Gospodarenje šumama provodit će se prema šumskogospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima bioraznovrsnosti i obnovljivim izvorima. Potrebno je razvijati sve funkcije šume u smislu njihova učinkovitijeg korištenja. Uništene šumske površine potrebno je obnoviti pošumljivanjem. Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu šumskih i drugih prirodnih površina. Neće se dozvoliti neplanska izgradnja zgrada povremenog stanovanja uz Virove, Savu i rubna šumska područja, osim tamo gdje je to predviđeno ovim Planom. Gospodarske djelatnosti mogu se graditi samo u za to predviđenom prostoru.

Sprječavanje, zaštitu i sanaciju šteta od erozije i bujica obuhvaća i dugoročno planiranje zajedničkog djelovanja sa šumarstvom i drugim zainteresiranim grupacijama. Vegetaciju i šume uz Savu i unutar spačvanskog bazena, kao i postojeće kanale i pritoke rijeke Save treba očuvati zbog usporavanja erozije. Očuvanje raznolikosti krajobraza treba temeljiti na očuvanju šuma i prirodnih oblika vodotoka, a spriječiti građenje na izloženim lokacijama u krajobrazu. Šume su važan sastavni dio krajobraza. Izraz su lokalnog vizualnog identiteta i sudjeluju u oblikovanju njegove "slike".

3.2.2.7 Poljodjelske površine

Poljodjelske površine dvojako su razvrstane - kao poljodjelske površine u širim predjelima naselja koje se koriste za intenzivno poljodjelstvo te poljodjelske i šumske površine pretežito istočnog dijela Grada (manje nastanjeni prostori) koji tvore svojstven *mozaik šumskih i poljodjelskih* površina. Očuvanje vrijednog poljodjelskog zemljišta i osiguranje potrebnih novih površina za razvoj gospodarstva naglašava potrebu donošenja mjera za poticanje boljeg iskorištenja građevnog zemljišta. Do zaživljavanja tih mjera proširenja građevnih područja za potrebe proizvodnje mogu se odobravati na temelju konkretnih programa, a ne kao ponudbene opcije.

Izgradnju izvan utvrđenih građevinskih područja na poljodjelskom zemljištu relativno najboljih bonitetnih klasa može se iznimno dozvoliti samo u slučajevima kada zbog reorganizacije i racionalizacije poljodjelske proizvodnje postoji potreba za izgradnjom novih objekata u funkciji poljodjelske proizvodnje. Smještaj građevina i trasa infrastrukture planirano je koordinirano tako da se što više koriste postojeći pojasevi, izbjegavaju šume i vrijedno poljodjelsko zemljište, da se očuva cjelovitost prirodnih i izgrađenih struktura te omogućiti zaštita krajobraza.

NASELJE / NAMJENA KORIŠTENJA GRAĐEVNOG PODRUČJA naselja ŽUPANJA	POVRŠINA GRAĐ. PODRUČJA PREMA STAROM PLANU	DO DANAS IZGRAĐENO GRAĐEVNO PODRUČJE unutar starog plana	DO DANAS IZGRAĐENO GRAĐEVNO PODRUČJE izvan starog plana	DO DANAS IZGRAĐENO GRAĐEVNO PODRUČJE ukupno	STARO PLANIRANO GRAĐEVNO PODRUČJE ZADRŽANO PREMA PLANU	POVRŠINA STARIH ČESTICA KOJE SU OVIM PLANOM ISKLJUČENE IZ GRAĐ. PODRUČJA	POVRŠINA NOVIH ČESTICA KOJE SU OVIM PLANOM UVRŠTENE U GRAĐEVNO PODRUČJE	UKUPNA POVRŠINA GRAĐ. PODRUČJA PREMA PLANU	
	1	2a	2b	2c	3	4	5	6	
Stambena namjena	1281,3821	12,1771	8,7599	20,9370	26,1511	92,9513	4,9048	51,9929	
Građ. područje unutar GUPa Županja		451,0888	18,4275	469,5163	298,7466		768,2629		
Javna i društvena namjena									
Gospodarska namjena		61,8816		61,8816	259,0846		30,1044	351,0706	
Gospodarska namjena-poslovna			0,3419	0,3419				0,3419	
Ceste		14,6812		14,6812	33,6196			48,3008	
Komunalna namjena (infrastruktura i posebna)					5,7810			21,5883	27,3693
Sport i rekreacija					3,5186			8,4156	11,9342
UKUPNO	1281,3821	539,8287	27,5293	567,3580	626,9015	92,9513	65,0131	1259,2726	

3.2.2.1 Građevna područja naselja

U sklopu ovih prostora predviđaju se građevna područja za PRETEŽITO OBITELJSKU STAMBENU IZGRADNJU sa svim pratećim sadržajima, prihvatljivim u građevnim područjima naselja. To su uglavnom postojeće izgrađene površine naselja uz manja proširenja na nove površine. Iako su zauzete neke nove površine, koje nisu bile u građevnom području dosadašnjega važećeg Prostornoga plana za područje Grada, predviđene površine građevnih područja su ukupno manje od dosadašnjih. Osim građevnoga područja za stambenu namjenu u naseljima Štitar i Županja predviđene su manje površine za mješovitu, poslovnu, kao i javnu namjenu. Takve namjene moguće su i u sklopu površina namijenjenih stanovanju.

3.2.2.2 Građevna područja za gospodarsku izgradnju

U sklopu građevnog područja predviđenih za gospodarsku namjenu planira se izgradnja različitih pogona potrebnih komunalnom servisiranju, te građevine za poslovne, proizvodne i prerađivačke gospodarske djelatnosti, koje zbog svoje namjene i veličine ne mogu biti smještene uz obiteljske zgrade i na obiteljskim građevnim parcelama. Prije izgradnje potrebno ih je opremiti potrebnom komunalnom infrastrukturom. Nisu moguće djelatnosti koje onečišćuju okoliš. U područjima gospodarske izgradnje mogu se planirati prostori za uređenje farmi (uzgajivačko i proizvodno-prerađivačkog obilježja).

3.2.2.3 Građevna područja za povremeno stanovanje i ugostiteljsko turističko namjenu

U južnim i sjevernim dijelovima Grada (uz rijeku Savu i sjeverno od prometnice D4), nalaze se zgrade za povremeno stanovanje te ugostiteljsko-turističke sadržaje. Planom se dozvoljava izgradnja novih zgrada, ali isključivo kao interpolacija između postojećih izgrađenih parcela. Građevine za povremeno stanovanje na ovim područjima ne smiju preći visinu od P+Pk, sa visinom vijenca do 4,00 m.

3.2.2.4 Građevna područja za groblja s mrtvačnicom

Postojeća groblja se zadržavaju, a predviđena su i možebitna proširenja. Na groblju se dozvoljava dogradnja ili rekonstrukcija postojeće mrtvačnice.

3.2.2.5 Građevna područja za športsko-rekreacijsku namjenu

Športsko-rekreacijska namjena planirana je u južnom dijelu naselja Županja, ali i pored obrazovno-odgojnih ustanova. Uz postojeće površine predviđeni su i prostori za možebitno širenje, kako za športske terene, tako i za prateće građevine (klubovi, svlačionice, spremišta opreme i manji ugostiteljski sadržaji). Ugostiteljski, trgovački i uslužni sadržaji unutar građevina za šport i rekreaciju ne smiju zauzimati više od 20% bruto izgrađene površine zgrade osnovne namjene (športa i rekreacije). U građevnom području naselja potrebno je urediti manja dječja igrališta.

3.2.2.6 Šumske površine (privatne i državne gospodarske šume)

Šumske površine i površine šumskoga zemljišta su visoke šume, te površine branjevina i šibljaka. Površine u privatnom vlasništvu su slabo korištene. Površine pod šumama se odnose na: šume kojima gospodari Uprava šuma Vinkovci i privatne šume. Gospodarenje šumama se vrši jednostavnom i proširenom biološkom reprodukcijom. Šume na području Vukovarsko-srijemske županije ugrožene su građenjem infrastrukturnih koridora, velikim promjenama vodnog režima (Spačvansko-Studvanska depresija) te odlaganjem komunalnog otpada na šumskom području. Zaštita šuma odnosi se posebno na cestovne koridore koji prolaze uz i kroz šumska područja te se na tim dionicama primjenjuju posebne mjere zaštite. Podržavanje višestruke uloge i funkcije šuma i šumskih površina obuhvaća:

- očuvanja i održivog razvoja svih vrsta šuma i na njima temeljenih dobara, uključujući šumske terene kao i druga područja iz kojih se crpe blagodati šuma,
- očuvati šume od ogoljivanja i preusmjeravanja na druge tipove uporabe zemlje, pod utjecajem sve većih potreba stanovništva, širenja poljodjelstva, uključujući i nedostatak odgovarajućeg nadzora šumskih požara i neodržive komercijalne šumske radove,
- održati postojeće šume putem očuvanja i pravilnog gospodarenja, te održati i povećati pošumljena područja i šumski pokrov u određenim područjima, putem očuvanja prirodnih šuma, njihove zaštite, rehabilitacije i regeneracije te akcije pošumljivanja novih i već pošumljenih područja, kao i sadnju drveća u cilju održavanja ili pak vraćanja ekološke ravnoteže,
- djelovati na očuvanju šuma u reprezentativnim ekološkim sustavima i krajobrazima - prvenstveno autohtonih šuma,
- provoditi obnavljanje vegetacije u određenim ogoljelim gospodarstvima, radi suzbijanja opustošenja i sprječavanja erozije, kao i radi drugih zaštitnih funkcija i nacionalnih programa rehabilitacije šumskih površina,
- ostvariti razvoj i jačanje šuma zasađenih u neindustrijske svrhe s ciljem podržavanja ekološko prihvatljivih područja, odnosno regeneracije na odgovarajućim lokacijama,
- povećati zaštitu šuma od zagađivača, požara, nametnika, bolesti te drugih loših utjecaja čovjeka,

Red. broj	Naziv jedinice lok. samouprave GRAD ŽUPANJA	Oznaka	Ukupno ha	% od površine županije	stan/ha ha/stan
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA				
1.1.	Građevna područja unutar naselja ukupno	GP	1211,0773		
	-izgrađeni dio GP -neizgrađeni dio (planirano proširenje) -mješovita namjena-izgrađeni dio (unutar GUP-a Županja) -mješovita namjena- neizgrađeni dio (unutar GUP-a Županja) -javna i društvena namjena -gospodarska namjena - proizvodna -gospodarska namjena - poslovna - komunalna namjena (otpad, ceste, infrastruktura) -grobља -sport i rekreacija	D I K OK, IS G R	121,8899 111,0491 469,5163 298,7466 1,6359 132,3795 14,8838 54,0927 2,6093 4,2742		
1.2.	Građevna područja van naselja ukupno	GP	252,4031		
	-izgrađeni dio GP -neizgrađeni dio (planirano proširenje) -povremeno stanovanje -mješovita namjena -gospodarska namjena - proizvodna -gospodarska namjena – poslovno obrtnička - komunalna namjena (infrastruktura, posebna) -grobља -sport i rekreacija	* M I K IS, N G R	222,0573 0,3419 21,5883 8,4156		
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno	P	2665,4875		
	-osobito vrijedno obradivo - vrijedno obradivo tlo	P1 P2	1694,4716 971,0159		
1.4.	Šumske površine ukupno	Š	2413,0028		
	-gospodarske šume -šume posebne namjene	Š1 Š3	2296,0684 116,9344		
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	2376,2260		
1.6.	Ostale površine ukupno		2,6093		
	-grobља	G	2,6093		
	Grad ukupno		8920,8060		
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE				
2.1.	Zaštićena prirodna baština		3252,2898		
	-zaštićeni krajolik - zona zaštite kultiviranog krajolika		178,7303 3073,5595		
2.2.	Zaštićena graditeljska baština		119,4029		
	- zaštićeno arheološko područje -povijesne graditeljske cjeline B zona zaštite -povijesne graditeljske cjeline C zona zaštite		44,7092 2,6606 72,0331		
	Grad ukupno		3371,69,27		
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA				
3.1.	Energija		MW MWh	Ne iskazuje se	
3.2.	Voda		u1000m² u1000m²		
3.3.	Mineralne sirovine		jed. mj. za sirov.		

(Sve površine dobivene su uz pomoć računala na digitaliziranoj katastarskoj podlozi)

- za nove gradnje prvenstveno je uputno koristiti rezerve neizgrađena prostora unutar naselja (dijeljenjem velikih parcela, smanjenjem agrarnih dijelova okućnica, ispunom unutar blokova uz zadržavanje tradicijskih vrtova i voćnjaka između dvaju stambenih prometnica, izgradnjom praznih i "preskočenih" parcela, zamjenskom gradnjom na mjestu starih i dotrajalih kuća, itd.), a pri tome naselja ne širiti na vanjskim rubovima;
- važna proširenja građevnih područja moraju se oblikovati tako da podržavaju izvornu tipologiju naselja;
- ograničiti linearno protezanje naselja uz jače prometnice, koje u konačnici može rezultirati nepoželjnim spajanjem pojedinih razdvojenih dijelova naselja u nečitljivu aglomeraciju bez identiteta;
- za izdvojene gospodarske točke koje su nastale izvan naselja ("salaši" i sl.) ne treba širiti građevno područje niti dozvoli novu gradnju budući da je riječ o specifičnom obiteljskom tipu točkaste izgradnje u agrarnom zaleđu sela, koje nikada nije generiralo nastanak novih naselja;
- svi poznati ili mogući arheološki predjeli izuzeti su iz građevnog područja;
- nastojanje da se izbjegnu velike neprekinute površine građevnih područja;
- nastojanje da odnos izgrađeno-neizgrađeno unutar građevnog područja naselja ne pređe odnos 1:1;
- čuvanje vrijednoga poljodjelskog zemljišta;
- čuvanje predjela zaštite kulturnog i prirodnog naslijeđa (građevine i površine za zaštitu urisane su na listovima u grafičkom dijelu plana),
- ograničenja odnosno zabranu građenja unutar zaštitnih pojasa infrastrukture.

Građevno područje za potrebe gospodarskih sadržaja određeno je temeljem stvarnih potreba. Određena su i područja za šport i rekreaciju. Sva ograničenja, koja je bilo moguće spoznati tijekom izrade ovoga Plana, uzeta su u obzir prilikom planiranja širenja naselja. Zbog nepostojanja i nemogućnosti izrade stručnih studija, tijekom izrade ovoga plana, mnogi od ovih činitelja su uzimani u obzir djelomično - na temelju obilaska terena i podataka koje je bilo moguće tom prilikom prikupiti. Ako se prilikom provedbe ovoga plana utvrde precizna i na terenu uočljiva ograničenja, ne samo ovdje navedena nego i druga, potrebno je to zabilježiti i onemogućiti možebitnu izgradnju na takvim terenima.

U sklopu građevnog područja moguća je izgradnja (obnova):

- stambenih zgrada;
- stambeno-poslovnih zgrada (stamb. zgrade s uslužnim, obrtničkim, trgovačkim i drugim sadržajima);
- gospodarskih zgrada (obrtničke radionice, mali proizvodni pogoni ako zadovoljavaju uvjete zaštite);
- zgrada javnih namjena ili s javnim sadržajima;
- uslužnih djelatnosti (društvene, trgovačke i turističke djelatnosti - samostalno i u kombinaciji sa stanovanjem).

Moguće je graditi ili obnavljati i prilagođivati postojeće gospodarske zgrade za obrtničke radionice i male proizvodne pogone, ako nije ugrožen život i rad ostalih stanovnika naselja i ako to uvjeti zaštite kulturne i prirodne baštine dozvoljavaju. Građevna područja za gospodarske zone određuju se za gradnju, poslovnih, servisnih, skladišnih i komunalnih objekata, građevnih pogona i pogona za preradu raznih sirovina i drugih sličnih gospodarskih objekata. Planirano je posebno područje istočno od prometnice D55, odnosno južno od postojeće, djelomično uređene, radne zone Županje i to za uređenje i razvoj možebitne slobodne carinske zone (obzirom na blizinu graničnog prijelaza). Planom su predviđena i određena smanjenja, ali povećanja građevinskog područja, a sve prema stvarnom stanju i mogućnostima na terenu. Važeće građevinske površine naselja se u cjelini smanjuju, premda se negdje i osnivaju nove (minimalno i u pravilu za potrebe proizvodnih gospodarskih funkcija). Izvršene izmjene imale su cilj zadovoljiti potrebe i zahtjeve korisnika prostora i uvažiti obvezna ograničenja koja određuju propisani uvjeti korištenja prostora, morfologija terena, zaštita kulture i prirodnog naslijeđa.

3.2.2. Osnovna namjena i korištenje površina

Područje grada nema raznolik i složenu namjenu prostora. Temeljna podjela prostora je trojaka: prostor namijenjen za građevna područja, prostor izvan građevnih područja, te prostor prometnih i infrastrukturnih koridora. Detaljnije, građevna područja namijenjena su za: građevno područje naselja; građevna područja za gospodarsko-proizvodnu izgradnju; građevno područje za gospodarsko-poslovnu namjenu, građevno područje za šport i rekreaciju; građevno područje za povremeno stanovanje i ugostiteljsko turističku namjenu te komunalnu (groblja) i prometnu infrastrukturu. Površine izvan građevnih područja su slijedeće: šumske površine, površine branjevina i šibljaka (privatnih i gospodarskih šuma) te poljodjelske površine. Površine prometnih i komunalno-infrastrukturnih pojaseva jesu za ceste, energetske i ostale infrastrukturne vodove.

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

3.1.3. Sustav naselja i razmještaj funkcija po naseljima

U Gradu koji ima dva naselja, prema popisu stanovništva iz 2001. godine živjelo je 16.383 stanovnika, što u odnosu na 1991. godinu predstavlja porast od 1.948 stanovnika, odnosno 13,49%. Za uspostavljanje sustava naselja u nekom području važan je raspored javnih i uslužnih djelatnosti. Kako je naselje Županja vrlo blizu državne ceste D4, a nalazi se na državnoj cesti D55, time je vrlo dobro povezano sa ostalim gradovima i naseljima ovog dijela županije to su u Županji kao središnjem gradskom naselju koncentrirane sve postojeće i planirane funkcije i sadržaji (osnovna škola, dječja ustanova, ambulanta, crkva). U samom središtu naselja smješteni su također poštanski ured, vatrogasni dom te veći broj trgovačko-ugostiteljskih sadržaja. U Županji se planira uređenje postojećih te proširenje športsko-rekreacijskih sadržaja za potrebe stanovnika naselja, a u Štitaru predviđeno je manje povećanje građevnog područja za različite sadržaje i namjene.

3.2 UTVRĐIVANJE GRAĐEVNIH PODRUČJA, OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

3.2.1. Utvrđivanje građevnih područja

Prilikom utvrđivanja građevnih područja poštivane su odredbe *Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske* (Sabor, 1997.). Ona je temeljni dokument prostornog razvoja Republike Hrvatske i pruža osnovne smjernice za planiranje koje utvrđuju cjelokupan društveni stav čuvanja i zaštite prostora. U nastavku tu je *Program prostornog uređenja Republike Hrvatske* (NN 50/99.), koji operacionalizira stavove *Strategije*, i normira veličinu građevnog područja naselja sa 300 m² po jednom stanovniku.

Slijedeći parametre iz navedenih viših dokumenata prostornog uređenja pri izradi Plana težilo se optimalnom rješenju građevnih područja naselja koje će Gradu osigurati razmjerno skladan prostorni i društveni razvoj, a sve u okviru zadanih parametara i ciljeva zaštite prostora i demografske revitalizacije. Granice građevnih područja u potpunosti su proizišle iz postojeće i planirane namjene i korištenja prostora. Pri izradi granica građevnih područja poštovane su nove pojave i procesi u prostoru Grada, koji su se u međuvremenu zbili, i konačno u potpunosti preporuke *Prostornog plana Vukovarsko-srijemske Županije*.

Kao dodatni čimbenik pri planiranju građevnih područja naselja uzeto je i pretpostavljeno daljnje nastavljanje pozitivnih demografskih tokova, omogućavanje višeg standarda življenja i potreba novih domaćinstava. Kako se postavljeni standardi ne bi prekoračili već prilikom izrade Prijedloga Plana, građevinska područja naselja planirana su samo oko postojećih izgrađenih jezgri naselja i to kao kompaktne zaokružene cjeline. Sukladno citiranim stavovima, nisu prihvaćeni zahtjevi koji su tražili uključivanje pojedinih izdvojenih katastarskih čestica zemljišta u građevno područje naselja. Površine građevinskih područja zadržane su u okviru planskih opredjeljenja, a građevinske površine naselja u okviru su očekivanih veličina građevinskih područja naselja prema Prostornom planu Vukovarsko-srijemske županije (članak 18 PPŽ-a: gustoća stanovništva ne smije biti manja od 15 st/ha). Planiranje građevinskih područja temelji se na:

- procjeni demografskih kretanja stanovništva Grada u planskom razdoblju za koji se donosi ovaj Plan;
- potrebama i opravdanim zahtjevima za realizaciju gospodarskih programa razvoja,
- procjenama mogućnosti uklapanja postojećih zgrada u građevinska područja planirana ovim Planom,
- tradicijskim obilježjima građenja naselja,
- utvrđenim izgrađenim dijelovima građevinskih područja;
- obilasku terena i zahtjevima stanovnika,
- važećim građevinskim područjima na dan stupanja na snagu Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije.

Područje Grada Županja čini većim dijelom poljodjelski prostor koji prekida poluzvjezdasta struktura dva naselja. Karakteristična je veza stambene i proizvodne jedinice što je uzeto u obzir prilikom određivanja građevinskih površina pojedinih građevinskih parcela koje su time postale nešto veće. U Štitaru i rubnim dijelovima Županje građevinsko područje obuhvaća zemljište građevinskih parcela do dubine od 50-60,00 metara od regulacijske linije postojeće ili planirane prometnice. Težilo se očuvanju povijesne strukture tipologije izgradnje (tamo gdje je još prepoznatljiva). Zato je bilo nužno planirati manju gustoću izgrađenosti da bi se dubljim parcelama omogućio smještaj gospodarskih zgrada i da bi se zadržao karakterističan udio voćnjaka, vrtova i gajeva uz stambenu jedinicu koji čini obris i sliku naselja. Županja i Štitar imaju u određenoj mjeri očuvanu povijesnu sliku naselja, strukturu i morfologiju, te se pri utvrđivanju građevnih područja naselja vodilo računa o slijedećem:

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU GRADA U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

3.1.1. Plansko razdoblje

Ukupni planski period ovoga Plana je petnaest godina, dakle do kraja 2020. godine. U ovisnosti o gospodarskim, demografskim i ostalim kretanjima u Gradu, Županiji i Republici Hrvatskoj, biti će vjerojatno potrebne izrade *Izmjena i dopuna* ovoga Plana i prije tog roka. Ovim Planom, predviđeno je nekoliko *planskih razdoblja novelacija* u okviru kojih je moguće i potrebno vršiti određene izmjene i dopune Plana kako bi se dopunili ciljevi postavljeni ovim Planom u skladu s novim saznanjima i potrebama za odgovarajućim prostorno-planskim rješenjima. Pretpostavlja se da će biti potrebno izvršiti *Izmjene i dopune* Plana u intervalima ne dužim od pet godina. Kumuliranjem nekoliko *novelacija* i većeg broja novih saznanja, u određenom trenutku bit će potrebno izraditi i novi PPUG ne čekajući nužno završetak ovim Planom planiranog planskog perioda od petnaest godina.

3.1.2. Razvoj i urbanizacija

U okviru prostorne i gospodarske strukture Županije, razvoj i urbanizacija područja Grada temelji se na slijedećem: budućoj boljoj prometnoj povezanosti sa susjednim općinama i gradovima, gospodarskim planovima razvoja, podržavanju demografskog rasta i raznim vidovima zaštite prostora u najširem smislu, a što je u skladu s postavkama županijskog prostornog plana. Vjerojatno je za očekivati, da će se nastaviti proces sekundarne urbanizacije. Procesi primarne urbanizacije će se ograničiti u granice građevnih područja koja su izmijenjena u odnosu na važeću prostorno-plansku dokumentaciju prije izrade ovoga Plana.

Iz svega rečenog, za očekivati je, da će Grad zadržati svoj položaj u hijerarhiji općina i gradova Županije kako to i predviđa PP Županije. Gradsko sudjelovanje u općem gospodarskom kretanju Županije, bez obzira na tijek razvoja samog područja Grada, moglo bi biti sve značajnije obzirom na prometni položaj Županije u odnosu na cijelu Županiju i teritorij Republike Hrvatske. Njeno sudjelovanje će se očitovati najviše kroz sudjelovanje u međunarodnom prometu, poljodjelstvu i sitnom (privatnom) gospodarstvu.

U građevnim područjima Grada ovim Planom nastoji se ujednačiti razvoj prostora i proces građenja naselja, a uz svu pažnju zaštite prirodnog i kulturnog nasljeđa. Dijelom spontani procesi širenja i građenja naselja ovim se planom usmjeravaju planskim širenjem i planskom zauzimanju prostora, ujednačavanju razlika potreba za prostorom (osobito za stambenu i gospodarsku izgradnju) i stvarnih mogućnosti prostora da prihvati potrebe.

Prostornim rješenjem se u granicama prostornih mogućnosti ostvaruju pretpostavke za razvoj područja Županije, kao administrativnog središta te Štitara, kao drugog naselja grada.

Plan nastoji elemente suprotnih razvojnih procesa gradskog prostora i neujednačenost razvoja prostornih cjelina, preokrenuti u smjeru osiguravanja mogućnosti za usklađeniji prostorni razvitak. U tome smislu prostorne pretpostavke razvoja, koje se donose ovim Planom, odnose se na:

- određivanje područja za razvoj gospodarstva;
- planiranje rekonstrukcije postojećih prometnica, kao i planiranje izgradnje nove lokalne (osobito unutar planiranih proširenja građevinskog područja) prometne mreže;
- planiranje poboljšanja infrastrukturne opremljenosti naselja u prostoru Grada (osobito izgradnje kanalizacionog sustava, dogradnje sustava plinoopskrbe, poboljšanje elektroopskrbe i telekomunikacije, te vodoopskrbe i sl., a sve u suglasju s planiranim povećanjem građevnog područja);
- određivanje građevnih područja za povremeno stanovanje kao i lokacija za šport i rekreaciju među ostalim i kao dopune turističkoj djelatnosti.
- predviđanje bolje opremljenosti naselja u skladu s razinom središnje važnosti planirane Strategijom i Programom razvoja Republike Hrvatske i Prostornim planom Županije.;
- predviđanje izrade detaljnijih planova uređenja (GUP, UPU ili DPU) za odabrana područja određena ovim Planom.